

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzetdir

№ 050 (6733)

18 mart 2023-cü il.
Qiyməti 60 qəpik

Moldova KİV:
"Ermənistan
Zəngəzur
dəhlizinin
açılması
öhdəliyindən
yaymır"

Qardaşlıq nümunəsi: təşəbbüskar **Azərbaycandır!**

Bəli, bu gün Türk Dövlətləri Təşkilatının liderləri yenə də bir araya gəldi. Belə ki, Türk Dövlətləri Təşkilatının Fövqəladə Zirvə görüşü Şuşada keçirilməsi nəzərdə tutulmuşdu. Lakin Türkiyədə baş vermiş dəhşətli zəlzələ ilə əlaqədar məhz Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin qardaş ölkəyə dəstək məqsədilə Zirvə görüşünün Ankarada keçirilməsi təklifi ilə çıxış edib. Digər iştirakçı ölkələrin rəhbərliyi ilə razılaşdırıldıqdan sonra bununla bağlı müvafiq qərar qəbul olunub.

Elimizə, obamıza Bahar gəlir!

Novruz bayramı xalqımızın milli-mənəvi irsini təəcəssüm etdirən, xalqın tarixi kökünü, yaddaşlardan süzülüb gələn ənənələri yaşadan, keçmişimizi və gələcəyimizi bir-biri ilə bağlayan milli bayramdır.

Süni intellekt işimizi əlimizdən alacaq

"Uşaq yaşlarımdan
erməni vəhşiliyinin
şahidi olmuşam"

19 Mart - terror aktı

Paşinyansayağı "pat"

Baş nazir Nikol Paşinyanın İrəvanda keçirdiyi mətbuat konfransı nəinki Hayastanda, o cümlədən qonşu ölkələrdə də maraqla izlənilirdi və qiymətini də aldı, reaksiyasını da...

"Gözəllik
adası"nın
"kəsilən"
dili...

Makronun azsaylı xalqların milli
varlıqlarına «gilyotin» siyasəti

Qadın
tüfənglə
qətlə
yetirilib

Qardaşlıq nümunəsi: təşəbbüskar Azərbaycandır!

Bəli, bu gün Türk Dövlətləri Təşkilatının liderləri yenə də bir araya gəldi. Belə ki, Türk Dövlətləri Təşkilatının Fövqəladə Zirvə görüşü Şuşada keçirilməsi nəzərdə tutulmuşdu. Lakin Türkiyədə baş vermiş dəhşətli zəlzələ ilə əlaqədar məhz Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin qardaş ölkəyə dəstək məqsədilə Zirvə görüşünün Ankarada keçirilməsi təklifi ilə çıxış edib. Digər iştirakçı ölkələrin rəhbərliyi ilə razılaşdırıldıqdan sonra bununla bağlı müvafiq qərar qəbul olunub.

Və martın 16-da Ankarada Türk Dövlətləri Təşkilatının Dövlət Başçıların Fövqəladə Zirvə görüşü keçirilib. "Təbii fəlakət-fövqəladə halların aradan qaldırılması və humanitar yardım" mövzusunda həsr olunan Zirvə görüşü Türkiyənin cənub və cənub-şərq bölgələrində baş verən zəlzələ nəticəsində yaranan fəvqəladə vəziyyətlə bağlı məsələlərin ən yüksək səviyyədə müzakirə edildiyi platformada liderlər fəlakətlərlə mübarizədə Türk Dövlətləri Təşkilatı daxilində sıx çoxtərəfli əməkdaşlıq və koordinasiya mexanizmlərinin yaradılmasına diqqət çəkəcək, regionda mövcud çağırışlarla bağlı məsləhətləşmələr apardılar.

Ümumiyyətlə, son illər TDT-yə üzv ölkələr arasında əlaqələr və əməkdaşlıq getdikcə güclənir. Qeyd edək ki, ötən il TDT-nin Səmərqənddə baş tutmuş Zirvə görüşündə Prezident İlham Əliyev türk dövlətlərinin bir-birinin milli maraqlarını nəzərə alaraq bundan sonra da qarşılıqlı dəstək və həmrəylik göstərməli olduqlarını bildirib. Həmçinin dövlət başçısı qeyd edib ki, türk dövlətləri siyasi, iqtisadi, ticari, mədəni, neqliyyat, energetika, rəqəmsal transformasiya, kənd təsərrüfatı, turizm sahələri ilə yanaşı, təhlükəsizlik, müdafiə, müdafiə sənayesi kimi sahələrdə də əməkdaşlığı fəallaşdırmalıdır.

Dövlət başçısı bu bəyanatlarının davamı olaraq TDT-nin fəlakət-fövqəladə halların idarəedilməsi və humanitar yardım mövzusunda həsr ediləcək fəvqəladə Zirvə görüşünün çağırılması təşəbbüsü ilə çıxış edib. Qeyd etmək yerinə düşər ki, türk dövlətlərinin daha da yaxınlaşması, ölkələrimiz arasında münasibətlərin bütün sahələr üzrə daha dərinləşməsi istiqamətində Azərbaycan tərəfindən real addımlar atılır. Bu proses sözdə deyil, əməldə həyata keçirilir. Elə martın 16-da Ankarada keçirilən Türk Dövlətləri Təşkilatının Dövlət Başçıların Fövqəladə Zirvə görüşünün keçirilməsi məhz Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin ötən il verdiyi sözün göstəricisidir. Və bu gün qardaş Türkiyədə baş ver-

miş son zəlzələlər zamanı məhz Azərbaycan

birinin yanında olmuşdur. Bundan sonra da belə olacaq.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Zirvə görüşündə çıxışında Azərbaycan hökuməti və xalqı zəlzələ baş verən andan qardaş Türkiyəyə humanitar yardımlar etmək üçün səfərbər olduğunu dedi: "Azərbaycandan 940 nəfər, o cümlədən xilasedicilər, tibb personalı və könüllülər zəlzələ bölgəsinə göndərilib. Türkiyəyə göndərilən xilasedicilərin sayına görə Azərbaycan dünya ölkələri arasında birinci olub.

PREZİDENT İLHAM ƏLİYEV: "Azərbaycan və Türkiyə həm sevincli, həm də kədərli günlərdə daim bir-birinin yanında olmuşdur, bundan sonra da belə olacaq"

Türkiyəyə ən çox dəstək göstərən ölkələrdən biri olub. Bu Azərbaycan-Türkiyə qarşılıqlı əməkdaşlığının növbəti bariz təzahürüdür.

AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ: "Azərbaycan və Türkiyə bundan sonra da bir-birinin yanında olacaq"

Azərbaycan Prezidenti Fövqəladə Zirvə görüşündə çıxışı zamanı Türkiyədə baş verən təbii fəlakət hər birimizi sarsıtdı. Və bir millət, iki dövlət olan, dünyada olmayan sarsılmaz, əbədi, bir-birinə dayaq, dəstək olan iki qardaş ölkə - Azərbaycan və Türkiyə ağrı-acılarını da, xoş günlərini də birlikdə yaşayır, birlikdə kədərlənib, birlikdə sevinirlər. Və elə qardaş ölkənin bu çətin günündə də ilk yanında olan Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevə, həmçinin Azərbaycan xalqı oldu.

Budur qardaş dayağı, budur çətin günün sınağından çıxmaq. Budur - bir millət, iki dövlət münasibəti. Doğrudur, bu gün Türkiyə kimi bir güclü dövlətin Azərbaycanla bir olması çox dövlətlərin qısqanclığına səbəb olub. Ancaq bir məqamı anlamaq lazımdır ki, Azərbaycan-Türkiyə illərin sınağından çıxmış, bu birlik möhkəmlənmişdir. Bu birliyi isə heç bir qüvvə sındıra bilməz! Çünki Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığı, birliyi, həmrəyliyi sınaqlardan çıxmış bir millətdir, iki dövlətdir! Azərbaycan və Türkiyə həm sevincli, həm də kədərli günlərdə daim bir-

xilasedicilərimizin və həkimlərimizin səyi nəticəsində dağıntılar altından 53 nəfər sağ çıxarılıb. Həmçinin 780 nəfərin cəsədi dağıntılar altında aşkar edilib. Tibb personalımız ümumilikdə 3 mindən artıq şəxsə tibbi xidmət göstərib. Bu günə qədər 45 milyon ABŞ dollarından artıq vəsait AFAD və digər humanitar qurumların bank hesabına köçürülmüşdür. Bununla yanaşı, qardaş Türkiyəyə 5320 ton humanitar yardım çatdırılmışdır. Azərbaycan və Türkiyə həm sevincli, həm də kədərli günlərdə daim bir-birinin yanında olmuşdur. Bundan sonra da belə olacaq. Əminəm ki, əziz qardaşım, hörmətli Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın liderliyi sayəsində Türkiyə bu zəlzələnin nəticələrini uğurla aradan qaldıracaqdır".

ANKARADA ERMƏNİ CİNAYƏTLƏRİ İFŞA EDİLDİ: AZƏRBAYCAN PREZİDENTİNDƏN ERMƏNİSTANA NÖVBƏTİ MESAJ

Prezident İlham Əliyev Fövqəladə Zirvə görüşündə çıxışında işğalçı Ermənistanı mesajını göndərərək bir daha bu dövlətin cinayətlərini ifşa etdi: "Tarixi torpağımız olan Qərbi Zəngəzurun 1920-ci ilin noyabr ayında sovet hökumətinin qərarı ilə Azərbaycandan ayrılıb Ermənistanı verilməsi Türk dünyasının coğrafi cəhətdən ayrılmasına səbəb olmuşdur. 1991-ci ilə qədər bütün azərbaycanlılar indiki Ermənistan ərazisindən zorla qovulmuşdur".

Dövlətimizin başçısı onu da bildirdi ki, Ermənistan Qarabağda və Şərqi Zəngəzurdakı olduğu kimi, indiki Ermənistan ərazisində, yəni, Qərbi Azərbaycanda da mədəni irsimizi, məscidləri, tarixi abidələrimizi dağıtmışdır: "Azərbaycan ictimaiyyəti dəfələrlə UNESCO-ya indiki Ermənistanda Azərbaycan xalqının mədəni irsinin monitorinq edilməsi məqsədilə bu ölkəyə faktaraşdırıcı missiyanın göndərilməsi xahişi ilə müraciət etmişdir və UNESCO-dan müsbət cavab gözləyir". Azərbaycan Prezidenti bir daha vurğulayıb ki, Ermənistan hələ də öz qoşunlarını tam olaraq Azərbaycan ərazilərindən çıxarmayıb: "2022-ci ildə Praqa və Soçidə Ermənistan Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tanımasına baxmayaraq, hələ də öz qoşunlarını tam olaraq çıxarmayıb".

TÜRKİYƏ PREZİDENTİ: "Türk dünyasının tək ürək olduğunu bir daha göstərəcəyik"

Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan martın 16-da Ankarada keçirilən Türk Dövlətləri Təşkilatının Fövqəladə Zirvə görüşünün açılışında Türk dünyasının tək ürək, tək vücut olduğunu ən yüksək səviyyədə bir daha göstərəcəklərini söyləyib: "Türk Dövlətləri Təşkilatı olaraq enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsində, eləcə də regional neqliyyat və təchizat zəncirlərinin inkişafında strateji rol oynayacağıq". Rəcəb Tayyib Ərdoğan Zirvə görüşündə çıxışı zamanı onu da vurğulayıb ki, zəlzələ fəlakətinin açdığı yaraların öhdəsindən həmrəylik və əməkdaşlıqla gələcəyimizə inanırıq: "Bugünkü məsləhətləşmələrimizin türk dünyasının fəlakətlərə qarşı hazırlıq səviyyəsinin artırılması və bu sahədə əməkdaşlığın gücləndirilməsi baxımından xeyirli olacağına inanırıq. Birliyimiz gücümüzdür!". "Türk İnvestisiya Fondunun yaradılmasına dair razılaşma Zirvə görüşümüzün konkret nailiyyətlərdən biridir. Fond qardaş ölkələrimizin iqtisadi birliyinin möhkəmlənməsinə töhfə verəcək",-deyən Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Sammitdə üzv ölkələrin aidiyyəti qurumları arasında əməkdaşlığın daha yüksək səviyyəyə çatdırılmasının və növbəti Zirvə görüşünə qədər Türk Dövlətləri Təşkilatı mülki müdafiə mexanizminin yaradılmasının qərara alındığını diqqətə çatdırıb.

"Yaşadığımız fəlakət zamanı Türk dünyası olaraq nümayiş etdirdiyimiz həmrəyliyi, birlik və bərabərliyi heç vaxt unutmayacağıq", - deyər Türkiyə Prezidenti bildirib. "Türk Dövlətləri Təşkilatı ölkələri fevralın 6-da yaşadığımız fəlakətdən sonra yardım çağırışımıza ən tez cavab verən və ən tez hərəkətə keçən, kədərimizi bölüşən dostlarımızdan oldular. Təşkilatın üzvləri axtarış-xilasetmə işlərindən tutmuş səhiyyə xidmətlərinə və humanitar yardıma qədər geniş sahədə fəaliyyət göstərmək üçün heyətlərini dərhal Türkiyəyə göndərdilər. Qardaşlarımız istər maliyyə, istərsə də maddi yardımlar edərək, millətimizin ehtiyacını ödəmək üçün can-dildən fəaliyyət göstərdilər. Bölgədə qurduqları səhra hospitaları ilə yaralıların sağlamlarına dəstək verdilər. Göndərdikləri çadırlarla insanlarımızı kömək etdilər. Çətin günlərimizdə bizimlə olan təşkilatımızın dost və qardaş xalqlarına səmimi-qəlbədən təşəkkür edirəm", - deyər Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan vurğulayıb.

Budur, qardaş dayağı, budur çətin günün sınağından çıxmaq. Budur, bir millət, iki dövlət münasibəti. Doğrudur, bu gün Türkiyə kimi bir güclü dövlətin Azərbaycanla bir olması çox dövlətlərin qısqanclığına səbəb olub. Ancaq bir məqamı anlamaq lazımdır ki, Azərbaycan-Türkiyə illərin sınağından çıxmış, bu birlik möhkəmlənmişdir. Bu birliyi isə heç bir qüvvə sındıra bilməz! Türkiyə dövləti və xalqı bu çətin sınaqdan da şərəflə çıxacaq. Və bu kimi zəlzələlər, dağıntılar Türk xalqını sarsıda bilməz. Dostlarının, qardaşlarının dəstəyi ilə, xalqının birliyi ilə, iqtidarının səyi ilə Türkiyə yenə də ayaqda duracaq!!!

RƏFİQƏ KAMALQIZI

“Novruz bayramı əcdadlarımızın indiki nəsillərə müqəddəs yadigarıdır”

Prezident İlham Əliyev Novruz bayramı münasibətilə Azərbaycan xalqını təbrik edib

“Azərbaycan torpağında çox qədim kökləri olan Novruz bayramı əcdadlarımızın indiki nəsillərə müqəddəs yadigarıdır. Zamanın bütün sınaqlarından çıxaraq əsrlərin yaddaşında silinməz izlər qoyan bu el bayramı uzaq dövrlərdən bəri xalqımızın mənəvi dünyasının dərinliklərinə nüfuz etmiş, ənənəvi dəyərlərimizin təşəkkülündə mühüm rol oynamışdır.” Bu fikirlər Prezident İlham Əliyevin Novruz bayramı münasibətilə Azərbaycan xalqına təbrikində yer alıb.

Ulu babalarımızın zəngin daxili aləminin, müdrik həyat fəlsəfəsinin və gələcəklə bağlı işıqlı arzularının bahar bayramında dolğun təəcəssümünü tapdığının vurğulandı-

ğı təbrikdə deyilir: “Ülvi bəşəri hisslərin daşıyıcısına çevrilən, yeniləşdirici gücə malik Novruz bayramı bu gün də insanlar arasında səmimi münasibətlərə yol açaraq dostluq, mərhəmət və xeyirxahlıq duyğularını möhkəmləndirir, cəmiyyətimizin vahid məfkurə ətrafında inkişafının ahəngdarlığını təmin edir. Milli varlığımızın ayrılmaz parçası saydığımız və yad təsirlərdən qoruduğumuz Novruz ənənələri mənəvi sərvətlərimizə hörmətlə yanaşmağımızın yüksək ifadəsi, eyni zamanda bəşər mədəniyyəti xəzinəsinə qiymətli töhfəmdir.

Xatirəsini daim minnətdarlıqla andığımız şəhidlərimizin öz canları, qanları bahasına azadlıq bəxş etdikləri əzəli torpaqlarımızda gerçəkləşdirilən irimiqyaslı layihələr, geniş

vüsət alan quruculuq işləri və əhalimizin doğma yurdlara qayıdışı ilə yenidən canlanan həyat yaz fəslinin Odlar diyarına builki gəlişinə xüsusi ab-hava qatır və rəmzi mənə qazandırır.”

Dövlətimizin başçısı ölkəmizin hüdudla-

rından uzaqlarda yaşayan, qəlbi vətən sevgisi ilə döyünən və baharı bizimlə birgə qarşılayan soydaşlarımıza bayram salamlarını yetirib, bu əlamətdar bayramın hər evə, hər ocağa yeni sevinc, bol ruzi-bərəkət və firavanlıq gətirməsini arzulayıb.

Qərb politoloqu: “İranda azərbaycanlılar tez-tez təhqirlərə məruz qalırlar”

İranda azərbaycanlı əhalisi rejim tərəfindən tez-tez təhqirlərə məruz qalır. Azərbaycan Respublikası ilə sıx əlaqələri olan İran azərbaycanlıları, həmçinin ana dilində təhsil hüququndan məhrumdurlar.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu fikirlər “Oxford Analitica” siyasi təhlil firmasının direktor müavini, politoloq Keri Boyd Andersonun Səudiyyə Ərəbistanının ingilis dilində nəşr olunan “Arabnews” nəşrində dərc olunmuş “İranda etirazlar etnik birliyi risklər yaradır” serlovhəli məqaləsində yer alıb.

İranda əhalisinin böyük bir hissəsini təşkil edən azərbaycanlılarla yanaşı, bu ölkədə ərəb, kürd, bəlucların da ayrı-seçkiliyə məruz qaldıqlarını qeyd edən müəllif yazır ki, ötən ilin sentyabrında başlayan etirazlar ölkə daxilində etnik qruplar arasında ziddiyyətləri də son həddə çatdırıb. Övvəllər zorakılıq yolu ilə qarşısı alınan narazılıqlar etiraz nümayişlərinin artması ilə rejim əleyhinə hərəkata çevrilib. Xüsusən Əfqanıstan və İraqa sərhəd bölgələrində nümayişçilərə qarşı güc tətbiq edilməsi beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən kəskin şəkildə pislənilib. Digər tərəfdən, bəzi yerlərdə İran hakimiyyəti sünni müsəlmanlara qarşı daha amansız davranır. Bundan başqa, hökumət İranın mərkəzindən uzaqda, etnik azlıqların yaşadığı regionlar infrastruktura, xidmətlərə və iqtisadi inkişafa daha az sərmayə qoyur. Etnik azlıqlar tez-tez əmək bazarında da ayrı-seçkiliklə üzləşir. Məsələn, Xuzistandakı ərəblər neft sənayesində işsiz qalmalarından şikayətlənirlər.

Məqalənin sonunda qeyd olunur: “İran rejimi həm fars millətçiliyini təbliği vasitəsilə, həm də son etirazlardan əvvəl olan azlıq qrupları arasında yaranmış mübahisələrdən sui-istifadə edərək müxalifəti parçalamaq üçün etnik fərqlərdən istifadə etməyə çalışır. Bununla belə, etiraz hərəkatı hökumətin əleyhdarları arasında birlik üçün böyük fürsət yaradır. Bəzi etirazçılar müxtəlif etnik qruplar arasında birliyi təbliğ edən şüarlar səsləndiriblər. Bütün etnik qrupların üzvləri hökumətin repressiyalarından əziyyət çəkərək, ortaq təcrübə əldə ediblər. İran polisinin qətlə yetirdiyi Məhsa Əmini kürd idi, lakin onun ölümü bütün etnik qrupların nümayən-

dələrini hiddətləndirdi və onlar bu qadını simvol kimi qəbul etdilər. Etiraz hərəkatının gələcəyi və rejimin sabitliyi qeyri-müəyyəndir. Bununla belə, vahid müxalifətin uğur şansı daha böyükdür. Gələcəkdə Tehranda yeni siyasi qüvvə hakimiyyətə gələrsə, o, ölkənin etnik azlıqlarına daha yaxşı rəftar və bərabərlik təklif etməyə hazır olmalıdır”.

Türk jurnalist: “Müasir dövrün siyasi reallıqları Türk dünyasının birlikdə hərəkət etməsini zərurətə çevirib”

Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə Ankarada keçirilmiş Türk Dövlətləri Təşkilatının Dövlət Başçıların Fövqəladə Zirvə görüşü uzun müddət müzakirə olunan Türk birliyinin real gücə çevrildiyini göstərir. Bu sözləri AZƏRTAC-a müsahibəsində Türkiyənin tanınmış jurnalisti, “Ulusal” kanalın siyasi şərhçisi Yakup Aslan deyib.

Siyasi şərhçi bildirib ki, Prezident İlham Əliyevin vaxtında irəli sürdüyü bu təşəbbüs təsadüfi xarakter daşımır. Məsələnin mahiyyəti ondan ibarətdir ki, bu gün dünyada global dəyişikliklər baş verir. Bu prosesdə geosiyasi qüvvələr öz maraqları naminə bəzi

dövlətləri dəstəkləyir, digərinə isə təzyiq göstərib müstəqil siyasət yürütmələrinin qarşısını almağa çalışırlar. Müasir dövrün siyasi reallıqları Türk dünyasının birlikdə hərəkət etməsini zərurətə çevirib. Türk Dövlətləri Təşkilatına daxil olan ölkələrin coğrafi mövqeyi və iqtisadi potensialına baxsaq, böyük geosiyasi qüvvənin mövcudluğunu və dünyada baş verən proseslərə təsir etmək imkanı olan birliyi görürük. Bu birliyin möhkəmlənməsi nəticəsində təbii fəlakət zamanı qarşılıqlı yardım, sərmayə yatırımı, iqtisadi sahədə qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq və beynəlxalq təşkilatlarda vahid mövqedən çıxış etməyi şərtləndirir. Avropa və Asiyaya əhatə edən Türk dövlətləri böyük iqtisadi və siyasi potensiala sahibdirlər.

Jurnalist diqqətə çatdırıb ki, Azərbaycan bu gün Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasında mühüm rol oynayır. Azərbaycanda hasil olunan təbii qaz Türkiyə vasitəsilə Avropaya çatdırılır ki, bu da qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığın ən bariz nümunəsidir. Türk dövlətləri Asiya ilə Avropa arasında nəqliyyat dəhlizlərinin formalaşmasında əhəmiyyətli rola malikdirlər. Bu fakt Türk Dövlətləri Təşkilatına daxil olan ölkələrin daha yaxın əməkdaşlıq əlaqələri qurmasını zərurətə çevirir. Bu birlik dünyanın iki böyük qitəsini birləşdirməklə, yalnız təşkilat üzv dövlətlərin deyil, bütövlükdə Avrasiya regionunun iqtisadi inkişafına böyük və faydalı töhfə verəcək. “Zirvə görüşünün nəticələrinə dair qəbul edilən Ankara Bəyannaməsində qeyd olunan müddəaların icrası yaxın gələcəkdə bu birliyin dünya siyasətində vacib amilə çevriləcəyini deməyə əsas verir”, - deyə Yakup Aslan vurğulayıb.

Moldova KİV: “Ermənistan Zəngəzur dəhlizinin açılması öhdəliyindən yayınır”

Moldovanın nüfuzlu “Noi” xəbər portalında Türk Dövlətləri Təşkilatının Dövlət Başçıların Fövqəladə Zirvə görüşündə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin çıxışına dair məqalə dərc edilib. AZƏRTAC-ın materialları əsasında dərc olunan məqalədə dövlətimizin başçısının Ermənistan haqqında söylədiyi fikirlər yer alıb. Qeyd olunub ki, 2022-ci ildə Praqa və Soçidə Ermənistan Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tanımasına baxmayaraq, hələ də öz qoşunlarını tam olaraq Azərbaycan ərazilərindən çıxarmayıb. Qarabağda qanunsuz erməni dəstələri və kriminal ünsürlər qalmaqdadır. Ermənistan həm də Zəngəzur dəhlizinin açılması öhdəliyindən yayınır.

Məqalədə, həmçinin vurğulanıb ki, 2020-ci ildə Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun Ermənistan işğalından azad olunmasından sonra Azərbaycan bu ərazilərdə genişmiqyaslı yenidənqurma işləri aparır. Azərbaycan Ermənistan tərəfindən tamamilə dağıdılmış böyük ərazilərə həyatı yenidən qaytarır.

“Uşaq yaşlarımdan erməni vəhşiliyinin şahidi olmuşam”

Qərbi Azərbaycan İcmasının nümayəndəsi, 1988-ci ildə Qafan rayonundan deportasiya olunmuş Süsən Əbilovanın SİA-ya müsahibəsini təqdim edirik:

- Süsən xanım, özünüz haqda məlumat verməyinizi xahiş edirik.
- Mən 1974-cü ildə Qafan rayonunda

erməni uşaqları gördükdə, istiqamətimizi dəyişirdik. Bilirdik ki, onlarla üz-üzə gələrsək, bizə sataşacaqlar.

Ermənilər hər il Andranikin qulağının kəsildiyi gün bir azərbaycanlı qanı axıdirdilər. O vaxt anam danışdı ki, Qafanın hansısa kəndində ermənilər balaca azərbaycanlı qız uşağını su istəmək adı ilə çağırıb, başını kəsmişdilər. Yeni, onlar Azərbaycan xalqına bu cür zülm edirdilər.

- Sizcə, sizin yaşadığınız yerin başqa yerlərdən fərqi nə idi?

- Bizim yerimiz-yurdumuz sanki bir cənnət idi. İnanın ki,

anadan olmuşam. Orada böyüyüb boya-başa çatmışam. 1988-ci ilə qədər Qafanın mərkəzində yaşayırdıq. Qafanda 4 nömrəli məktəbdə oxuyurdum. Atamı erkən yaşda itirmişəm. Anam bizi çox əziyyətlə böyüdü. O, iki yerdə işləyirdi. Çox mərhəmətli biri idi. Yaşadığımız yerdə hər kəs anamı tanıyırdı, onun necə yardımsever, böyükürekli biri olduğunu bildirdilər. Biz iki yerdən qaçqın olmuşuq. Həm Qafandan, həm də Füzulidən köçərək gəlib Bakıya çıxmışıq. Çox çətinliklər görmüşəm. Uşaq yaşlarımdan erməni vəhşiliklərinin şahidi olmuşam.

- Doğma yurdundan necə deportasiya olunmusunuz?

- Qafanda artıq yaşamaq qeyri-mümkün idi. Ermənilər qapı-pəncərəmizi daşıyırdılar. Qapılarımıza rus dilində yazırdılar ki, buradan çıxmalısınız. Ona görə anam qorxurdu. Bizi gətirdi Füzuliyə qoydu. Daha sonra özü Qafana qayıtdı. Çünki evimizi dəyişməliydik. Anam nümayiş vaxtına rast gəldi. Ermənilər onu o qədər döydülər ki, 1 il xəstəxanada yatmışdı. Yene də biz çöllərdə qalmaq deyərək Qafandakı evimizi Füzulidə ev ilə dəyişdi. Bildiyiniz kimi, Füzulidə də qaçaqçı düşdü. Oradan da deportasiya olunduq. Nəhayət, Bakıya gəldik. Yeni, biz çox çətinliklər çəkmişik. Amma Allah qoysa həmin günləri unuduracaq şeylər yaşayırıq.

- Ermənilərdən təzyiq gördünüzmü?

- Ermənilər həmişə bizə zülm edirdilər. Bizə “tork” deyirdilər. Bu söz o qədər çirkin vəziyyətdə deyirdilər ki, heç vaxt belə münasibəti anlama bilmirdik. Fikirləşirdik ki, görsən tork nə deməkdir. Sonralar bizə izah etdilər ki, ermənilər həmin sözə türk demək istəyirlər. Doğrusunu bilsələr belə yene də türk sözünü iyrənc hala salaraq deyirdilər. Sumqayıt erməniləri Qafana gəldikdən sonra ümumiyyətlə, günümüz qara oldu. Çörək almaq istəyəndə belə ermənilər bizə deyirdilər ki, Qarabağı ver mənə, sənə çörək verim. Yol ilə gedəndə

o yerlərin gözəlliyini sözlə ifadə etmək mümkün deyil. 35 ildir ki, heç bir guşəsi yaddaşımdan silinmir. Doğrudur, Azərbaycanımızın hər yeri gözəldir. Amma bilmirəm, vətənimdirmi deyə ya niyə ora mənə başqa cür gözəl görünürdü. Hələ də obamızı yuxularımda görürəm.

- Neçə il orada yaşadığınızdan sonra başqa bir yere köçdünüz. Buraya gələndən sonra necə adaptasiya oldunuz?

- Düzdür, biraz çətin uyğunlaşdıq. Bir yerdən başqa bir yere köçmək asan olmur. Amma şükür ki, çıxıb gəldiyimiz yer də Azərbaycan torpağı idi. Qorxusuz-hürküslü yaşaya bilirdik. Ən azında qarşımıza çıxan insanlar öz millətimizin nümayəndəsi idi. Ürəklə hərəkət etmək olurdu. Ona görə də qurban olaram Azərbaycan yurduna, torpağına.

- Erməni dilini bilirsiniz?

- Əlbəttə ki, erməni dilini bilirdik. Çünki biz yaşadığımız yerdə ermənilər çox idi və televiziya da belə yalnız erməni və rus kanalları göstərirdi. Ona görə artıq məcburi şəkildə onların dilini öyrənmişdik. Amma heç bir dil dövlətimin dili qədər gözəl deyil. Mən vətənimə, dilinə çox bağlı bir insanam. Zəngilanda qohumlarımız yaşayırdı. Onlara qonaq gedəndə saatlarla televizoru qarşısında oturdum ki, sırf Azərbaycan dilinə qulaq asım. Uşaqlıqdan elə vətənimə bağlı olmuşam.

Laman Əlizadə

30 illik şərəfli tarix!

YAP Şamaxı rayon təşkilatının yaranmasının 30 illiyi qeyd edilib

Düənə Yeni Azərbaycan Partiyası Şamaxı rayon təşkilatının inzibati binasında Yeni Azərbaycan Partiyası Şamaxı rayon təşkilatının təsis edilməsinin 30 illiyi ilə əlaqədar tədbir keçirilmişdir. Əvvəlcə tədbir iştirakçıları Şəhidlər Xiyabanının ziyarət edib, şəhidlərin məzarı önünə gül dəstələri düzmüşlər.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin abidəsi ziyarət edilib, önünə gül dəstələri düzülüb, əziz xatirəsi dərin hörmət və ehtiramla yad edilib. Tədbir Ulu Öndər Heydər Əliyevin və ölkəmizin ərazi bütövlüyü, suverenliyi naminə canlarını qurban vermiş şəhidlərimizin əziz xatirəsinin bir dəqiqəlik sükutla yad edilməsi ilə başlayıb.

Tədbiri giriş sözü ilə açan YAP Şamaxı rayon təşkilatının sədri Tural Qasımlı qeyd etdi ki, partiyanın yaradılmasından ötən 30 illik zaman məsafəsi dünənimizə baxış fonunda bu günümüzün reallıqlarının təhlili və onların əsasında perspektivlərin müəyyənləşdirilməsi baxımından zəngin bir dövrdür. Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılmasının səbəbi xalqın böyük əksəriyyətinin istəyini ifadə edən 91 nəfər ziyalının ulu öndər Heydər Əliyevə müraciətinin adında özünün aydın ifadəsini tapır. O zaman ölkədə xaos, anarxiya, özbaşınalıqlar hökm sürür, iqtisadi böhran tüğyan edirdi. Xalqın sabaha ümidləri tamamilə itmişdi. Belə bir çətin dövrdə Azərbaycan ziyalıları Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması və ona rəhbərliyi dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevin etməsi ilə bağlı ümummilli liderə müraciət etdilər. Şübhəsiz ki, Vətəni, xalqını canından artıq sevmə, hər zaman Azərbaycanın gələcəyi barədə düşüncə ulu öndər Heydər Əliyev xalqın yaşadığı çətin vəziyyətə biganə qala bilməzdi. Təsis konfransını məlum səbəblərdən Naxçıvanda keçirən Yeni Azərbaycan Partiyası yaradılmasından çox keçmədi ki, iqtidar partiyasına çevrildi. 1993-cü ildə ulu öndər Heydər Əliyevin xalqın təkidli tələbi əsasında hakimiyyətə qayıdışı ilə həm ölkəmizin, həm də Yeni Azərbaycan Partiyasının həyatında yeni bir mərhələ başladı.

Şamaxı rayon İcra Hakimiyyəti Başçısı Tahir Məmmədov çıxış edərək bildirdi ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması xalqımızın yaddaşına əbədi həkk olunmuşdur. Həmin vaxtdan keçən illər ərzində Azərbaycan Respublikasının ikinci dəfə əldə etdiyi müstəqilliyin qorunub saxlanması, onun inkişaf edərək qabaqcıl ölkələr sırasına çıxması, gətirdikə globallaşan dünyanın bütün çağırışlarına adekvat cavab verməsi, davamlı və dinamik inkişafa nail olmaqla bölgədə yüksək nüfuz sahibinə çevrilməsi Yeni Azərbaycan Partiyasının adı ilə bağlıdır. Bu da belə bir möhtəşəm siyasi qüvvənin yaradılması təşəbbüsünü və məsuliyyətini öz üzərinə götürən Ulu Öndər Heydər Əliyevin dövlətimiz və xalqımız qarşısında misilsiz xidmətlərindən biridir.

Yeni Azərbaycan Partiyasının idarə Heyyyətinin üzvü Asif Əsgəri öz çıxışında bildirdi ki, xalqı arxasınca aparmağa qadir, insanlarda inam yarada biləcək siyasi parti-

yanın təsis olunmasına və həmin təşkilat dövlət idarəçiliyində böyük təcrübəsi olan şəxsiyyətin rəhbərlik etməsinə böyük ehtiyac yarandığı bir dövrdə Ulu Öndərin yüksək nüfuzu, xalqın ona böyük inam, etimadı və davamlı dəstəyi Yeni Azərbaycan Partiyasının ardıcıl uğurlar qazanmasını təmin edən əsas amil oldu.

Sonra Bəxtiyar Abbasov, Mayıl Alıcanov, Ağarza Bayramov, Eybalı Ağayev, Xudaverdi Lazımov, İslam Novruzov, Seyran Alcanov, Nəzakət Abdullayeva, İlham Vəliyev, Nəsimi Abdullayev, Soltan Osmanov öz çıxışlarında bildirdilər ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının yaranması Ulu Öndərin hakimiyyətə qayıdışı ilə ölkədə vətəndaş müharibəsi təhlükəsinin, daxili və xarici bədxahların Azərbaycanı parçalamaq, dövlətçiliyimizi məhv etmək istiqamətindəki bütün cəhdlərin qarşısı alındı. Heydər Əliyev öz qayıdışı ilə Azərbaycana sabitlik, dirçəliş və fasiləsiz inkişaf gətirdi. Daha sonra tədbir iştirakçılarına hədiyyələr təqdim olundu. Sonda tədbir iştirakçıları ilə birgə xatirə şəklində çəkildi.

PAŞA Həyat və MEDIA tərəfindən media nümayəndələri üçün təlim təşkil olunub

16 mart tarixində “PAŞA Həyat Sığorta” ASC və Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin birgə təşkilatçılığı ilə media nümayəndələri üçün təlim təşkil olunub. Bu barədə SİA-ya Medianın İnkişafı Agentliyindən məlumat verilib. “Həyat sığortası nədir?” mövzusunda keçirilən təlimin əsas məqsədi jurnalistlərin sahə üzrə biliklərinin artırılması, həmçinin media ilə səmərəli əməkdaşlığın gücləndirilməsi və görülən işlərin media vasitəsilə ictimaiyyətə çatdırılmasıdır.

Açılış mərasimində çıxış edən PAŞA Həyat şirkətinin Korporativ Kommunikasiya şöbəsinin müdiri Vəli Məmmədov PAŞA Həyat haqqında məlumat verib. Medianın İnkişafı Agentliyinin nümayəndəsi Pərvanə İbrahimova qurumun peşəkar və sahəvi jurnalistikanın inkişafı istiqamətində gördüyü işlərdən danışdı, həyat sığortası barədə ictimaiyyətin dolğun və düzgün məlumatlandırılmasının əhəmiyyətini vurğulayıb. Sonra PAŞA Həyat şirkətinin Marketing Mərkəzinin rəhbəri Ruslan Ələkbərov həyat sığortası məhsulları, Anderrayting və Qiymətləndirmə departamentinin direktoru Bəhrüz Hacıyev bu sahələr və Risklərin idarəedilməsi departamentinin direktoru Şahin Mahmudzadə sığorta riskləri haqqında təqdimatla çıxış ediblər.

Təqdimatlardan sonra media nümayəndələri üçün “PAŞA Həyat” şirkətinin baş ofisinə infotur təşkil olundu.

Banuçiçək Hüseynli

“Heydər Əliyev İli” çərçivəsində YAP-ın yerli təşkilatları ağacəkmə kampaniyası keçirib

“Heydər Əliyev İli” çərçivəsində Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) rayon və şəhər təşkilatları ağacəkmə kampaniyası həyata keçirirlər. Kampaniya çərçivəsində növbəti tədbirlər partiyanın Kəlbəcər, Cəlilabad, Hacıqabul, Salyan, Bərdə, Astara, Beyləqan, Kürdəmir, Qəbələ, Salyan və Ağsu rayon təşkilatlarının yerli icra hakimiyyəti orqanları ilə birgə təşkilatçılığı əsasında keçirilib.

Tədbirlərdə YAP-ın yerli təşkilatlarının rəhbərləri, partiya fəalları və ictimaiyyət nümayəndələri iştirak ediblər. Eldar şamı, çinar və sərviyyə ilə ümumilikdə 7000-dən çox müxtəlif növ ağac əkilib. Eyni zamanda, ağacların əkildiyi ərazilərdə təmizlik işləri aparılıb, ağaclarla aqro-texniki qulluq göstərilir.

Qeyd edək ki, aksiyanın keçirilməsində məqsəd ölkədə ekologiya-nın qorunması və ətraf mühitin sağlamlaşdırılmasına hər zaman böyük əhəmiyyət vermiş ulu öndər Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu ənənələri davam etdirmək, insanlar arasında ekoloji mədəniyyəti və təbiətə qayğı hissini təbliğ etməkdən ibarətdir.

Baş nazir Nikol Paşinyanın İrəvanda keçirdiyi mətbuat konfransı nəinki Hayastanda, o cümlədən qonşu ölkələrdə də maraqla izlənilir və qiymətini də aldı, reaksiyasını da. “Hay”ların indiki lideri nə istədiyini, nələri etmək istədiyini düriştür olaraq dilinə gətirməyə də, bütün bu həngaməni yaxın gələcəkdə Hayastan ictimaiyyətinə verəcəyi ən pis xəbərlərdən hazır-laşması və bunun üçün məşqlər etdiyi qənaətinə gələ bilər. Artıq Hayastanın dostları da münaqişədə Azərbaycanın haqlı tərəf olduğunu İrəvana başa salmağa başlayıblar. Bəzi çıxışlarda Paşinyan hakimiyyətini dəstəkləsələr də ərazi bütövlüyü prinsiplərinin Hayastan tərəfdən uzun illər pozulduğunu, bu gün isə artıq çağırışların və reallıqların fərqli olduğunu işğalçı ölkənin qulağına pıçıldamaqdadırlar.

Vəli Vəliyev

Paşinyansayağı “pat”

Ermənilər düşündülər ki, 30 il bundan əvvəl başladıkları separatçılıq əməlləri daimi olaraq bəzi dairələrin dəstəyini qazanacaq, onlara beynəlxalq arenada söz deyən, işğalçı siyasətə görə irad bildirən kimsə olmayacaq. Əslində Ermənistan BMT Təhlükəsizlik Şurasının 4 “dişsiz” qətnaməsi işıq üzü görəndən sonra bu qənaətə gəlmişdi. Münaqişələrin həlli ilə bağlı çıxardığı qərarlarla və əməli işi ilə seçilən BMT-nin bu dəfə çox zəif görüntüsü İrəvanın işğalçılıq siyasətini artırmağa həvəsləndirmişdi. Regionda qüvvələr nisbətinin dəyişməsi üçün düz 30 il lazım imiş

Və bu baş verdi. Ermənistanın uzun müddət həyata keçirdiyi tərribatları Azərbaycan daha sərt reaksiya verməli oldu və 44 günlük müharibə ilə kimin haqlı, kimin işğalçı olduğunu ortaya qoydu. Həmişə ya KTMT-nin, ya da Qərbdəki dostlarının arxasında gizlənərək bizə dişini qıcayan hayların bədnam əməli bu dəfə işə yaramadı. Artıq dünya ölkələri də anlamağa başladılar ki, Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin həlli ilə başlanmış ədalət-sizlik digər münaqişələr üçün presedent halını alır, ikili standartlar əks reaksiya verir. Bir sözlə, Ermənistanın oyunları artıq özünün də işinə yaramır.

Hayastanın baş naziri mətbuat konfransında yaxın gələcəkdə hayların başına nələrin gələcəyinin anonsunu verdi və sadəcə, soydaşlarını xəbərdar etməklə işini bitmiş hesab etdi. Amma arada bir Azərbaycana di-şini qıcamağı da unutmadı. Bildirdi ki, Qarabağda yeni eskalasiya riski var və qarşıdan gələn hadisələrə təsir imkanları demək olar ki, yoxdur. Ermənistan xarici işlər naziri Ararat Mirzoyanın Moskvaya səfəri isə nəticəyə az təsir edəcək.

Paşinyanın mətbuat konfransı çox mətləblərin üstünü açdı, bəyanatların məğzini içəridən göstərdi. Ermənistanın baş nazirinin Rusiya prezidenti Vladimir Putinlə danışıqları və ikincinin mövqeyi barədə fikirləri də maraqlı idi. Konkret desək, Ermənistan lideri hələ də anlamaq istəmir ki, Rusiya və yaxud Rusiyanın rəhbərlik etdiyi KTMT hərbi bloku Azərbaycanla müharibə aparmaq niyyətində deyil. Ona görə yox ki, hərbi blok bunu bacarmır, yaxud gücü yoxdur. Sadəcə KTMT-nin Azərbaycanla müharibə aparması, yaxud Ermənistanı müdafiə etməsi üçün hərbi əməliyyatla dəstək verməsi üçün şərtlər mövcud deyil. Şərtlərdən ən birincisi isə müharibənin Ermənistan ərazisində aparılmasıdır ki, bu da baş verməyib. Azərbaycan erməni işğalçılarına qarşı hərbi əməliyyatları öz suveren ərazilərində aparıb. Daha doğrusu Azərbaycan antiterror əməliyyatı keçirib və həm də torpaqlarının terror yuvalarından təmizləyib. Ermənilər buna hansı adı qoysalar da reallıq budur ki, müharibə, antiterror əməliyyatı Azərbaycanın öz ərazisində baş verib əsasən bunun üla bağlı bəyanatı “burada erməni tərəfinin təqdim etdiyi vəziyyət bir qədər zamanndan kənar görünür”.

İkinci Qarabağ müharibəsindən sonrakı

bütün dövr ərzində Rusiya danışıqlarda əsas moderator və vasitəçi kimi çıxış edib. Ermənistan bir neçə dəfə bu platformadan kifayət qədər ardıcıl istifadə etməyib və yeni oyunçuları - Fransanı, Al-ni, amerikalıları danışıqlar prosesinə qoşub. Niyyəti də gedişatı dəyişmək olub. Çalışıb ki, platformanı dəyişdirsin və yeni şəraitdə Ermənistanın baş naziri tərəfindən imzalanan üçtərəfli bəyanatının müddəalarının icrasına görə məsuliyyətdən əl çəksin.

Son hadisələrdən sonra Ermənistan tərəfi anlamağa başlayıb ki, danışıqlar üçün hansısa addımlar atılmasa və tərəflər danışıqlar masasına qayıtmamasalar vəziyyət gərginləşəcək, itirən isə yenə Hayastan olacaq. Zəif, məğlub Ermənistan çalışır ki, ikibaşlı (ermənilər buna “balanslı” siyasət deyirlər - müəllif) siyasət yürütsün, daha doğrusu həm Qərblə, həm də Rusiya ilə tərtib olunmuş oyunlarda baş rolun ifaçıları olsun, amma özü də bilir ki, buna imkanı yoxdur. Yenə də manipulyasiya testləri aparır, tərəfləri yenidən “dişinə vurur”, onların təkliflərini götür-qoy edir. Unudur ki, sülh müqaviləsinə ayrılmış vaxt bitmək üzrədir. Azərbaycan irəli sürdüyü şərtlər yerinə yetirilməyəcəyi təqdirdə prosesdən imtina edə bilər ki, bu da Ermənistan üçün intihar olar.

Paşinyanın öz vaxtı da getdikcə daralır, ona qarşı həm cəmiyyətin, həm müxalifətin, həm də partiyasının təzyiqləri artmaqdadır. Hətta Paşinyanın devriləcəyi xəbəri də yayılıb. Ölkəsində rəqiblərinin zərərsizləşdirilməsində “uğur” əldə edən baş nazir bu əməliyyatları öz partiyasında da aparacağı təhlükəsini önlemək üçün “Vətəndaş Müqaviləsi” partiyasında çevrilişə, Paşinyanı devirməyə hazırlıqlar başlanıb. Paşinyanın yeni partiya yaradacağı barədə məlumatlardan sonra isə proses bir az da sürətlənib. Ruben Vardanyanın Qarabağdan qovulandan sonra İrəvanda ki dostları ilə tez-tez əlaqə yaratması, onlarla ölkədəki vəziyyəti istişarə etməsi də baş nazirin “kürkünə birə salıb”. Paşinyan Vardanyanın Hayastana kimin tərəfindən yönləndirildiyindən də xəbərdardır. Onun Rusiya, KTMT barədə son fikirləri də Vardanyanın tələm-tələsik İrəvana daşınmasına vəsələ olub.

Paşinyanın əvvəlcə “Qarabağ Respublikası” terminindən imtina barədə göstərişi, indi isə Zəngəzur dəhlizi boyunca uzanan yol kənarlarında, yaşayış məntəqələrində olan xaçkarların, xaç işarələrinin yıqılması barədə əmrə Hayastanda aydın səmədə ildırım effekti yaradıb. “Nə baş verir” deyə hər kəs sual verir. Necə ola bilər ki, indiyədək ermənilərin identifikasiyası sayılan, onların kimliyini deşifrə edən bu üsullardan imtina edilsin? Paşinyan niyə anti-erməni mövqeyi seçsin ki? Yenə də diqqət şərqi - Azərbaycana yönəli. Azərbaycan Ermənistanı doğru yola dəvət edir, manipulyasiyalardan, yalan tarixdən, saxta və “qədim” dövlətçilikdən və bütün yalanlardan imtina etməsini istəyir. Yolumuz isə Zəngəzurdan Naxçıvanadır...

Novruz bayramı xalqımızın milli-mənəvi irsini təcəssüm etdirən, xalqın tarixi kökünü, yaddaşlardan süzülüb gələn ənənələri yaşadan, keçmişimizi və gələcəyimizi bir-biri ilə bağlayan milli bayramdır. Novruz bayramı təbiətlə - su, od, torpaq, yel ilə bağlı dörd əsas arxaik xüsusiyyətləri özündə saxlamaqla yanaşı, cəmiyyətdə humanist insani münasibətlərin məntiqini ifadə edir. Xalqımız üçün əziz olan bu bayram +haqqında Ulu Öndər Heydər Əliyev belə demişdir: "Dünyada olan bütün xalqların bayramlarından fərqi odur ki, bu, təbiətlə, kainatla əlaqədardır, bunun elmi əsasları var. Bu bayram min illər boyu bizim xalqımızın qəlbinə daxil olub və çox dərin köklər salıbdır. Ona görə də bu bayramı hər bir azərbaycanlı öz doğma bayramı kimi keçirir."

Mənəvi dəyərlərimizin əbədiyaşarlıq rəmzi olan Novruz bayramını qeyd edirik. Elimizə, obamıza Novruz gəlib. Yeni gün, yeni müjdə gəlib. İliq nəfəsi ilə elimizə yaz gəlib. Yazın gəlişi ilə bütün canlı təbiət yenidən oyanıb. Soyuq qış günlərindən sonra yazın gəlməsi insanlarda böyük əhval-ruhiyyə yaranıb. Bu bayrama tarixi inkişaf boyunca baxdığımız zaman onun qədim mədəni köklərə və mənəvi qaynaqlara bağlı olduğunu görürük. Keçmişdə olduğu kimi, bu gün də Azərbaycanda, digər türk dövlətlərində və bir çox qonşu ölkələrdə Novruz Bahar bayramı kimi qeyd olunmaqdadır. Orta əsr müəllifləri Şərq ölkələrində İslam dini yayıldıqdan sonra da Novruz bayramında yaz ənənələrinin, əkinçilik təqvim etiqadlarının möhkəm yer tutduğunu göstərir. Novruz bayramı haqqında müxtəlif rəvayətlərə, onun yaranması səbəblərinə, bu bayram münasibətilə xalq arasında yayılmış adət-ənənələrə yazılı nümunələrdə rast gəlirik. Novruzun gəlişi klassik Şərq, o cümlədən Azərbaycan poeziyasında geniş yayılmış "Bahariyyə" adlı lirik şeirlərdə də təsvir və tərənnüm edilir. Məlumdur ki, sovet hakimiyyəti illərində həyata keçirilən siyasət digər milli-mənəvi dəyərlərimiz kimi, Novruz da Azərbaycan xalqının şüurundan silə bilmədi.

Bütün həyatını Azərbaycan xalqının rifahına və çiçəklənməsinə həsr edən Ümummilli Lider, Ulu Öndərimiz Heydər Əliyevin sovet hakimiyyəti illərində Azərbaycana birinci rəhbərliyi dövründə imperiyanın sərt qadağalarına baxmayaraq, xalqımızın yaddaşında kök salmış Novruz bayramı qeyd edilmişdir. Belə ki, Ulu Öndərin müdrik siyasəti nəticəsində ümumi mədəni hərəkətin tərkib hissəsi kimi milli bayramımız Novruz ötən əsrin 70-80-ci illərində əvvəlki dövrlərlə müqayisədə kütləvi qeyd olunmağa başladı. Ulu Öndər Heydər Əliyev çıxışlarının birində qeyd etdiyi kimi, "Vaxt var idi ki, bu bayram bəzi səbəblərdən qadağan olunmuşdu. Ancaq həmin onillikləri biz hamımız bir yerdə yaşamışıq və hamımız

da bilir ki, heç kim bu qadağaya fikir verməyibdir və öz bayramını edibdir. Bu bayram elə bayramdır ki, özünün maddi vəziyyətindən asılı olmayaraq hər bir insan - zəngin adam da, orta yaşayan da, lap kasıb şəraitdə yaşayan insan da onu bayram edir. O illər ki, bizim bu ümumxalq bayramının keçirilməsinə imkan yox idi, hər kəsin evində mütəlak səmənə də, rənglənmiş yumurtalar da, plov da var idi".

Azərbaycan xalqı müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra, xalqın təkidli tələbi ilə hakimiyyətə qayıdan Ümummilli Lider Heydər Əliyevin bilavasitə söyləri nəticəsində Novruz bayramı dövlət bayramı elan olunmuş, şəxsən Onun iştirakı ilə milli bayramımız ümumxalq şənlikləri çərçivəsində yüksək təmtəraqla qeyd edilmişdir.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin adət-ənənələrimizin və milli-mənəvi dəyərlərimizin qorunması sahəsində fəaliyyətini uğurla davam etdirən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Cənab İlham Əliyevin göstərişi və tapşırığı əsasında hər il dövlət və milli bayramlarımız, xüsusilə, Novruz bayramımız ildən-ilə daha yüksək təmtəraqla qeyd edilir. Novruz şənliklərində dövlət başçısının iştirak etməsi bayram təntənələrinə əlavə rəng qatmaqla yanaşı, eyni zamanda, hakimiyyət-cəmiyyət münasibətlərinə müsbət təsirini göstərir. Bu gün artıq müstəqil dövlətimizdə Novruz bayramı dövlət səviyyəsində qeyd olunur. Bu bizim milli dəyərlərimizə, adət və ənənələrimizə dövlətimiz tərəfindən verilən qiymətdir. Dövlətin milli-mənəvi dəyərlərimizə olan münasibəti onun prioritet istiqamətlərdəndir. İslamı, milli dəyərlərə yeni prizmadan baxış ictimai düşüncənin formalaşmasında özünü göstərir. Bu amillər zaman-məkan kontekstində həllini tapır. Müasir dünyada baş verənlər qloballaşma və inteqrasiya prosesində ölkəmizin uğurlu gələcəyini təmin etmək üçün tarixi köklərimizə söykənir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin apardığı məqsədyönlü siyasəti və xalqa göstərdiyi yüksək diqqət və qayğısı

adət-ənənələri yaşatmaq hər kəsin mənəvi dünyasının tələbatından irəli gəlir. Dörd Çərşənbənin qeyd olunmasının arxasında həqiqətlər dayanır. Folklorşünas alimlərin fikrincə, bu çərşənbələr insanın həyata gəlişi və həyatın canlanması ilə əlaqədardır. Novruz bayramı təbiətlə bağlı Su, Od, Yel, Torpaq ilə bağlı dörd əsas arxaik xüsusiyyətləri özündə saxlamaqla yanaşı, cəmiyyətdə humanist insani münasibətlərin məntiqini ifadə edən bəşəriyyətlə seçilir.

"NOVRUZ BAYRAMINI CİDİR DÜZÜNDƏ QEYD EDİRİK, TARİXİ ƏDALƏTİ BƏRPA ETMİŞİK"

Azərbaycanın qədim, rəngarəng mənəvi dəyərləri, mədəni irsi xalqın fəxr mənbəyi və dünya mədəniyyətinə töhfəsi qismində çıxış edir. Bu sahəyə dövlət qayğısının günü-gündən artması və beynəlxalq təcrübənin tətbiqi istiqamətində görülən işlər qeyri-maddi mədəni irsin gələcəyinə nikbin baxmağa ümidləri artırır. Beynəlxalq ictimaiyyətin diqqət və maraq mərkəzində olan, Azərbaycan xalqının adət və ənənələrini, milli-ənənəvi xüsusiyyətlərini özündə əks etdirən, soydaşlarımıza və ölkə vətəndaşlarımıza sevinc bəxş edən Novruz bayramı dövlət səviyyəsində qeyd olunur. Xalqımız bu gözəl bay-

Elimizə, obamıza Bahar gəlir!

Azərbaycanın milli-mənəvi dəyərlərinin qorunması və beynəlxalq səviyyədə təbliği məqsədinə istiqamətlənmişdir.

Xalqın etnik tarixi inkişafı bir çox maddi və mənəvi amillərlə tənzimlənən mürəkkəb bir prosesdir. Son illərdə Azərbaycanın milli-mənəvi mədəniyyətinin tarixi mənzərəsinə nəzər salaraq, onun əsas inkişaf vasitələrini üzə çıxarmağa çalışsaq, hər şeydən əvvəl, mövcud amillərin rol oynadığını görürük. Dünyada milli-mənəvi dəyərləri ilə tanınan Azərbaycan xalqı yaşatdığı və təbliği etdiyi bəşəri ideyaları, adət-ənənələri, milli xüsusiyyətləri ilə özünəməxsus yer tutub. Uzun illər aparılan tədqiqatlar zamanı aydın olub ki, qədim köklərə malik Azərbaycan əsrlər boyu maddi və mənəvi xəzinəsini qoruyub saxlaya bilmişdir. Bu zəngin irsdə xalqın soykökünə bağlı olan adət-ənənələr yaşayaraq, əsrimizə və yeni yüzilliyə qədər gəlib çatmışdır.

Hər il müsəlman dünyasının həvəslə qarşıladığı və yola saldığı Novruz bayramı xalqın tarixi kökünü və adət-ənənələrini özündə yaşadır. Xalqın erkən düşüncəsində yaratdığı çərşənbələrlə bağlı ayın və etiqadları,

ramı gözəl nəticələrlə, yaxşı əhval-ruhiyyə ilə qarşılayır. Təbiətin insanlara töhfəsi olan Novruz bayramının hər gəlişi əsrlərdən bəri Azərbaycanda bolluğun, bərəkətin, xeyirxahlığın və birliyin təcəssümü kimi qəbul edilmişdir. Gecə ilə gündüzün bərabərleşdiyi ilk bahar günündə yurdumuza qədəm qoyan bu bayram insanları daim birliyə, sülhə və əmin-amanlığa çağırır. Əsrlərin sınağından çıxan Novruz milli adət və ənənələrini nəsillərdən-nəsillərə ötürərək bu günlərə gətirib çıxaran bayram kimi əhəmiyyətlidir.

Azərbaycan xalqı artıq üçüncü ildir ki, daha böyük sevinc və yüksək əhval-ruhiyyə ilə bayramı qarşılayır. Azərbaycan Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin qətiyyəti, şanlı Ordumuzun gücü ilə işğaldan azad edilən əzəli-əbədi torpaqlarımızda 30 ildən sonra Novruz sevinci yaşanır, bayram tonqalları qalanır.

Novruz bayramınız MÜBARƏK! Bu bayram hər bir ailəyə bol ruzi və sevinc bəxş etsin!

Zümrüd BAYRAMOVA

Həqiqət acı olsa da reallığı əks etdirir və bu gün Ermənistan hər mənada reallıqları etiraf və qəbul etməkdən çəkinir, çünki çirkin niyyətlərini, maraqlarını ifşa edən həqiqətlərin acısına tab gətirmir. Nə mövcud hakimiyyəti, nə səlahiyyətliləri bəzələrində deyilən həqiqətləri yaxına belə buraxmaq istəmirlər. Onları və çirkin əməllərini müdafiə edənlərdən, hiyləgərliklərini bəyan edənlərdən, qəbul edənlərdən başqa hamını özlərinə düşmən hesab edirlər.

Haylar üçün mövqesizlik, hiyləgərlik, tarix boyu hansısa qüvvələrin, kimlərsə marioneti olmaq xarakterikdir və indi bu həqiqətləri söyləyən soydaşları belə Ermənistanda düşmən, xəyanətkar hesab olunur. Bu gün Ermənistana məxsus mətbuat səhifələri belə onlar üçün acı sayılan həqiqətləri söyləyən soydaşlarına olan ikrah hissini açıq-aşkar bəyan edirlər. Əlbəttə ki, bu həqiqətlərin, başda elə baş nazir Nikol Paşinyan olmaqla, bütövlükdə erməni cəmiyyətini bərk qıcıqlandırdığı dərhal özünü büruzə verir.

Diqqətə çatdırmaq ki, Rusiyada yaşayan erməni əsilli Marqarita Simonyanın Ermənistana ünvanladığı sözləri, fikirləri, daha doğrusu, onlar üçün acı olan həqiqətləri erməni cəmiyyəti həzm edə bilmir. Hayların səlahiyyətlilərini Sorosun marionetləri, satqınlar, qərbin çıxıntıları, oyuncaqları adlandıran və elə özü də haylardan olan Simonyan indi Ermənistanın hədəfinə çevrilib. Hətta həmin ölkənin baş naziri səviyyəsində bu "hədəfə" reaksiya da verilib və onun barəsində qərar da qəbul olunub ki, öz vətəninə vizasız gələ bilməz. Yəni, Simonyan üçün persona non grata elan olunub, səbəb də onun Ermənistan və bu ölkənin səlahiyyətliləri, onların marionet, satqın mövqeyi barədə

hayları bərk qıcıqlandırır. Doğrudur, bir ölkənin suverenliyini itirməsi heç də arzuolunan, istənilən, qəbul edilən deyil, amma əgər həmin ölkənin suverenliyi varsa. Axı Ermənistan ancaq sözdə suveren ölkə kimidir, əslində isə, qərarlarını belə kimlərsə verir və belə olan halda, suverenlikdən, müstəqillikdən söhbət gedə bilməz. Məhz bunu nəzərə alan Simonyan haylara, Rusiyaya birləşmə təklifi edib. Çünki bilir ki, onların ölkəsi məhz ölkələr siyahısından silinmək təhlükəsi ilə üz-üzədir və gec-təz bu baş verəcək. Bax bu acı həqiqəti, reallığı onlara göstərən Simonyan ruslaşmış satqın kimi qələmə verilir haylar arasında və onun sözləri də hədsiz dərəcədə qıcıq doğurur.

Təbii ki, Simonyan da, onun kimi persona non grata elan olunan digərləri də öz növbələrində cavabsız qalmayıblar. Məsələn, Simonyan onun Ermənistana vizasız gire bilməməsi barədə qərara reaksiya verərək söyləyib ki, onsuz da həmin ölkəyə getmək fikri belə yoxdur və ömrü boyu cəmi ikicə dəfə orada olub. Bir sözlə, Ermənistanın mövcud hakimiyyətinin, səlahiyyətlilərinin, ümumilikdə hayların nəzərinə çatdırıb ki, belə bir qərar, belə bir məsələ onu qətiyyənlə narahat etmir və onun üçün maraqsızdır. Eyni zamanda erməni baş nazirin ünvanına da yetərincə ittihamlar yağdırıb və onu satqınlıqda, Qərbin oyuncağı, Sorosun marioneti olmaqda günahlandırır. "O, Rusiyaya nifrət edir, Putini aldadır və o, vicdanı olmayan, namussuz, işlənilib zibillənmiş zibil çarpayısıdır", deyərək Simonyan erməni baş nazirini təhqir etməkdən də çəkinməyib.

Bəli, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan rusiyalı təbliğatçıların, RT-nin baş redaktoru Marqarita Simonyanın və Life tabloidinin yaradıcısı Aram Qabrelyanovun ölkəyə girişinə qadağa qoyulduğunu təsdiqləyib. Bunun izahını da verib, haqlı qərar olduğunu sübut etməyə də çalışıb. Məsələ burasındadır ki, giriş qadağası ilə bağlı qərarı ilə Paşinyan zəif olduğunu bir daha ortaya qoydu və qıcıqlandığını da göstərdi. Əslində, bu qərar Simonyan və

Erməniləri qıcıqlandıran həqiqətlər - SOROSUN MARIONETLƏRİ, SATQINLAR, QƏRBİN OYUNCAQLARI

rial dərc etməkdə və Norik Ayvazyanın ləğvini söyləməkdə ittiham olunan, buna görə cərimə ilə canını qurtara bilməyən, bir il müddətinə azadlıqdan məhrum edilən həmin o Paşinyan deyildimi? Haykakan Jamanak-da məqalələr dərc etdikdən sonra

b i r

belə barəsində təhqir dolu ifadələr işlədilər belə bir sanksiya, cəza tətbiq etməyib, giriş qadağa, məhdudiyyət qoymayıb. Simonyan və Qabrelyanov da Ermənistan dövlətini təhqir etməyiblər, Paşinyanı və onunla eyni ağıldan olanları hədəfə alıblar. Niyə buna görə dərhal reaksiya verərək cəza tədbirinə əl atılır,

reallıqları, həqiqətləri söyləməsi olub.

Bəllidir ki, ermənilərin Rusiyada olan lobbisi digər ölkələrdəki lobbilərindən daha böyükdür. Hətta bu lobbinin fəaliyyətinə, onun haylar üçün hansısa dividendlər gətirəcəyinə, haqsız olsalar da onları dəstəkləyəcəklərinə inanan və güvənənlər də Ermənistanda sayca daya çoxdur. İndi Rusiyada yaşayan Ara Abrahanyan, Sergey Kurqinyan, Semyon Baqdasarov, Karen Şaxnazarov, Marqo Simonyan və ərli Tigran Keosayanın təmsalında erməni əsilli insanların Ermənistan haqqında dedikləri həqiqətlər erməni cəmiyyətində şok yaradıb, əlverişli, Nikol Paşinyan üçün soyuq düş effektı olduğu ortaya çıxıb.

Ermənistanın suverenliyindən söhbət belə gedə bilmədiyini, onsuz da hansısa dövlətlərin, qüvvələtin oyuncağına çevrildiyini gören, qəbul edən Simonyan həmin ölkənin Rusiyaya birləşdirilməsini təklif edib, bunun qaçılmaz olduğunu bildirib və bu da

Qabrelyanov üçün bir şans oldu bəyan etsinlər ki, söylədikləri Paşinyanı qıcıqlandıırıbsa, deməli, düz hədəfə vurublar.

Digər tərəfdən isə Paşinyanın belə bir qərar təsdiqləməsi bu zamana qədər ağız dolusu danışdığı həmin o sınaqarası demokratiya ilə bir müstəviyə sığmıq axı. Simonyanın bir sözüne görə onun Ermənistana girişinə məhdudiyyət qoyulması, ümumiyyətlə, hansısa sanksiya tətbiq edilməsi, bir sözlə, cəzalandırılması artıq qondarma da olsa, hüquqi, demokratik dövlətin söz azadlığı kimi mühüm komponentindən uzaqlaşma faktı deməkdir. Axı Paşinyanın özü hər zaman söz azadlığının müdafiəsindən dem vurub və məhz bu "dəmlər" sayəsində, demokratiya söz azadlığı şuarı ilə keçirdiyi küçə nümayişləri görüntüsü yaradan manipulyasiyalarla hakimiyyəti ələ keçirə bilib. Bəs, Nikol özü həmişə bəyan edirdi ki, jurnalistlərə qarşı repressiyalar olmalıdır. Bir vaxtlar Artashes Geqamyanın həyat yoldaşına qarşı böhtan xarakterli mətə-

n e ç ə dəfə problemlərlə üzləşən, sonra özünü bununla reklam edən Paşinyan öz şəxsi təcrübəsindən nəticə çıxarıb anlamırmı ki, jurnalistlərə hər hansı qadağaların qoyulması əslində, bundan istifadə etmək istəyənlər üçün ən yaxşı reklam və şans deməkdir? Anlamalıdır, amma müəmmalı məsələ odur, indi nə oldu və nə dəyişdi ki, bu boyda manipulyator belə bir addım atdı? Görünür, reallığı əks etdirən həqiqətlər həddindən artıq rezonans yaradıb və ciddi şəkildə qıcıq doğurub ki, "həqiqətdən qorxduğu üçün bizə qadağa qoyur!", spekulasiyalarını dərk etməkdə çətinlik çəkib.

Bəli çantalı küçə nümayişçisi, bu nümayişlərdən hakimiyyət kürsüsünü qamarlamaq üçün istifadə edə bilən mahir bir manipulyator hələ də anlama bilməyib ki, konkret siyasət xadimin, siyasətçinin tənqidi ilə dövlətin tənqidi iki fərqli məsələdir. Görünür Nikol hələ də dövlət başçısı, ölkə rəhbəri olmaq səviyyəsinə gəlib çatmayıb, amma nümunə də olsa götürə bilərdi. Axı bu zamana qədər ən böyük qardaşı hesab etdiyi Putinin özü

bunun bir səbəbi olmalıdır axı.

Simonyan və Qabrelyanovu müdafiə etmək kimi bir niyyətimiz yoxdur, müzakirə mövzusu da onlar deyil. Əslində, hayların öz baş nazirlərinin təmsalında başbilenlərinin bərk qıcıqlanması diqqəti cəlb edir. Niyə qıcıq doğurub bu məsələ? Deməli, həqiqətdən də onlar üçün deyilənlər tamamilə doğrudur, həqiqətdir. Əks halda nə Vovayev, nə də onun hakimiyyət komandası, səlahiyyətlilər məhəl qoymazdılar. Belə görünür ki, məhəl qoymaya bilməyiblər, deməli, düz ağrıyan yerlərinə toxunulub və inilti də ona görə təzəhr edib. Bir sözlə, Sorosun marionetləri, satqınlar, Qərbin oyuncaqları barədə fikirlər erməni səlahiyyətlilərini, ölkələrinin mövcud hakimiyyətini qıcıqlandıran həqiqətlərdir və verilən realsiya, qərar, bunun da əsaslandırılması deyilənləri bir daha təsdiq edir. Təsdiq edir ki, həqiqətdən də onlar Sorosun marionetləri, satqınlar və Qərbin oyuncaqlarıdır.

İnam Hacıyev

Həyatını xalqına həsr etmiş Lider!

Azərbaycan Respublikasında 2023-cü ilin "Heydər Əliyev İli" elan edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 29 sentyabr 2022-ci il tarixli Sərəncamı Azərbaycan xalqının ümummilli lideri, müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurucusu, görkəmli siyasi və dövlət xadimi Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illik yubileyinə verilmiş ən böyük töhfədir.

ULU ÖNDƏR HEYDƏR ƏLİYEV:
"Həyatımın mənasını ancaq xalqa sədaqətlə xidmət etməkdə görürəm"

MƏNALI ÖMRÜNÜ XALQINA HƏSR ETMİŞ LİDER

"Heç bir millət şəxsiyyətsiz yaşaya bilməz". Bu fikir Azərbaycan adını öndə gedən dünya ölkələri sırasına yazan, öz uzaqgörənliyi ilə dünya siyasətçilərini daim heyretə gətirməyi bacaran, millətin hər bir nümayəndəsini ürəkdən sevin dahi şəxsiyyət, ulu öndər Heydər Əliyevə məxsusdur! Əslində doğru deyiblər ki, zaman hər şeyi yerbəyer edir, hər şeyin, hər kəsin doğru qiymətini verir. İllər keçdikcə, Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevin böyüklüyünü, müdrikliyini, xalqını, vətəni necə bir məhəbbətlə sevdiyini daha çox anlarıq. Bu siyasət nəhənginin fəaliyyəti bütün bəşəriyyətin xoşbəxt gələcəyi uğrunda mübarizəyə həsr olunmuşdur. Belə ki, tarixin xalqımıza bəxş etdiyi dahi şəxsiyyətin, müasir Azərbaycanın xilaskarı və memarı, Ulu Öndəri Heydər Əliyevin bütün fəaliyyətinin məqsədi Azərbaycanı güclü, demokratik dövlətə çevirmək və xalqına firavan həyat bəxş etmək idi. Azərbaycanın ən yeni tarixinin bütöv bir dövrü onun şərəfli adı və möhtəşəm fəaliyyəti ilə bağlıdır. Onun Azərbaycana otuz ildən çox rəhbərliyi dövründə ölkəmiz bütün sahələrdə böyük inkişaf yolu keçib.

Bütün mənalı ömrünü xalqına həsr etmiş Heydər Əliyevin siyasi və dövlət xadimi kimi zəngin fəaliyyəti Azərbaycan xalqının şərəfli tarixində dərin və pozulmaz izlər buraxaraq əsl dövlət idarəçiliyi məktəbinə çevrilmişdir. Dahi öndər hələ Azərbaycana rəhbərliyinin birinci dövründə - 1969-1982-ci illərdə bütün varlığı ilə sevdiyi xalqının xoşbəxt gələcəyi naminə əlindən gələni əsirgəməmişdir. Ulu öndər Heydər Əliyev sovet Azərbaycanına rəhbərlik etdiyi dövrləri xatırlayarkən deyirdi: «Biz sovet rejimində yaşayırdıq. Məgər biz bu rejimi dəyişə bilərdik? Amma iş ondadır ki, bu rejim altında olsa da sən xalqın, millətin üçün nə edərsən. Əgər bu rejimi dəyişdirə bilmirsənsə, onda onun imkanlarından istifadə edib xalqına kömək göstər. Mən bunu

etdim. Azərbaycan o illərdə çox yüksəklərə qalxdı". Azərbaycan sosial-iqtisadi vəziyyətinə görə SSRİ-nin tərkibində olan 15 respublika sırasında sonuncu yerlərdə qərarlaşırdı. Bütün göstəricilər üzrə belə idi. Amma Heydər Əliyev 1969-cu ildə hakimiyyətə gəldikdən sonra ilk 5 illikdə inkişaf baş verdi. Belə ki, 1970-1982-ci illərdə respublikada 250 yeni müəssisə, istehsalat və sənaye tikilmiş, neftayırma sənayesi müəssisələri tamamilə yenidən qurulmuş, iri elektron, elektrotexnika, radiotexnika, cihazqayırma sənayesi zavodları inşa olunmuşdur. Nəticədə, göstərilən müddətdə Azərbaycanda sənaye istehsalı 2,7 dəfə artmışdır. 1970-1982-ci illərdə kənd təsərrüfatının məcmu məhsulu 2,6 dəfə çoxalmış, əmək məhsuldarlığı 2,2 dəfə yüksəlmişdir. Əsaslı dövlət vəsaiti qoyuluşunun 1 manat artımı hesabına əlavə olaraq 3,5 manatlıq məhsul alınmışdır. Göstərilən dövrdə milli gəlir 2,6 dəfə çoxalmışdır. Azərbaycan büsbütün yenidən tikilib qurulmuş, kənd və qəsəbələr salınmış, fabrik və zavodlar tikilmiş, yaşayış məntəqələrinin siması tamamilə dəyişmişdir. Yetmişinci illərdə Azərbaycan kəndi əsasən çiy kərpicdən və palçıqdan tikilmiş komalardan ibarət idi. Kəndlinin gəliri az olduğundan güzəranı ağır keçirdi. Kənd təsərrüfatının yüksəlişi bu sahədə inqilabi dəyişiklik yaratdı. Yeni texnika və aqrotexnika qaydaların genişmiqyaslı tətbiqi hesabına əmək məhsuldarlığı və məhsul istehsalı bir neçə dəfə artdı, təsərrüfatların və əməkçilərin gəliri qat-qat çoxaldı. Kəndlinin güzəranı və məişət şəraiti dəyişdi. Azərbaycan kəndi palçıq komalardan qurtularaq simasını dəyişdi. O vaxtdan həyatında minik avtomobili, ikimərtəbəli ağ mişar daşından evi, məişətdə hər növ elektrik cihazları olan kəndli ailələri Azərbaycan kəndlisini xarakterizə edən başlıca əlamətə çevrildi. Bu gün elə bir kənd tapılmaz ki, orada Heydər Əliyev dövrünün xatırladan bir neçə "abidə"yə rast gəlinməsin. Ölkə paytaxtı Bakı şəhəri də yeni mikrorayonlar, park və xiyabanlar, küçə və meydanlar hesabına

böyüyərək gözəlləşdi. "Gülüstan" və "Respublika" sarayları, Prezident sarayı və Milli Məclisin binası, "Moskva", "Azərbaycan", "Abşeron" mehmanxanaları, Əl oyunları sarayı və Olimpiya İdman Kompleksi, metro stansiyaları və digərləri həmin dövrdə tikilmiş, N.Nərimanova, C.Cabbarlıya, Nəsimiyə, H.Cavidə və digər görkəmli həmvətənlərimizə abidələr qoyulmuş, onlarla ədəbiyyat və incəsənət xadiminə, sənətkara fəxri adlar, dövlət mükafatları verilmişdir.

Ulu öndər Heydər Əliyev bütün sahələrdə olduğu kimi, ordu sıralarında da milli kadrların yetişməsinə və yerləşməsinə çalışdı. Ölkəyə birinci rəhbərliyi dövründə Azərbaycanda fəaliyyət göstərən hərbi məktəblərlə maraqlanan ümummilli lider orada nəinki təhsil alanların, hətta dərslərinin sırasında belə azərbaycanlıların tək-tük olduğunu bilmişdi. Çox keçmədən Ulu öndərin təşəbbüsü və şəxsi himayəsi altında Cəmiş Naxçıvanski adına hərbi təmayüllü məktəb açıldı. Tezliklə bu məktəb böyük şöhrət qazandı. Yeniyetmələr həvəslə burada oxumağa gəlir, sonra təhsillərini keçmiş SSRİ-nin müxtəlif ali hərbi məktəblərində uğurla davam etdirirdilər. Qarabağ uğrunda döyüşlərdə məktəbin müdavimləri böyük şücaət göstərdi, bir çoxu Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı fəxri adına layiq görüldü. Müstəqillik dövründə milli ordu quruculuğunda vaxtilə C.Naxçıvanski adına hərbi təmayüllü məktəbi bitirən zabitlərin əməyi böyük olmuşdur. Onlar bu gün də orduda ləyaqətlə xidmət edir, Heydər Əliyev ideyalarına sadiqliklərini nümayiş etdirirlər.

1990-cı il yanvar 20-də xalqımıza qarşı əsrin ən böyük cinayətlərindən biri törədildi. Dağlıq Qarabağa qarşı təcavüz nəticəsində torpaqlarımızın 20 faizi işğal edildi, 20 mindən çox insan şəhid, 30 mindən artıq adam isə əlil, şikəst oldu. Belə ağır bir zamanda Heydər Əliyev öz həyatını təhlükə altına alaraq xalqı ilə birgə olduğunu bəyan etdi. Məhz Ulu Öndərin səsi Kremlin ölkəmizin ətrafında yaratdığı informasiya blokadasını yarıdı. Öncə Naxçıvanı çətin durumdan xilas edən Ulu Öndər, 1993-cü ildə xalqın təkidi və tələbi ilə Bakıya qayıtdı.

Beləliklə, Azərbaycanın dövlətçiliyi, millətimiz və vətənimiz xilas oldu. Azərbaycan yenidən dinamik inkişaf tempi əldə etdi. Ən əsası isə SSRİ dövründə başlanan və məhz müstəqilliyimizə hesablanmış layihələr davam etdirildi, müstəqil dövlətimiz yaşadı. Artıq qarşıdakı məqsəd dövlətin qurulması, dövlətçilik ənənəsinin yaradılması, dövlət idarəçiliyi institutlarının formalaşdırılması və müstəqil ölkəmizin qanunvericilik bazasının təşkili idi. Bütün bunlarla yanaşı, müstəqil Azərbaycan dövlətinin xarici siyasət kursu formalaşdırıldı. Ulu Öndər bu vəzifələrin öhdəsindən ləyaqətlə gəldi. Azərbaycanda müstəqilliyin əbədiyyatı, dönməzliyini təmin edən dövlət quruluşu yaratdı. Və həmin dövrlərdə ölkədə böyük bir qarşıdurma yaranmışdı. Heydər Əliyev zəkası ölkəmizi bu problemdən də xilas etdi. Məhz Ulu Öndərin səyi nəticəsində Azərbaycanda hüquqi dövlət quruldu. Bugünkü demokratik prinsiplərə sadiq, vətəndaş cəmiyyəti, inkişaf etmiş və sabit Azərbaycanın təməli məhz 1993-cü ilin yayında atıldı. O, 1991-1993-cü illərdə Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sədri, Azərbaycan Respublikası Ali Soveti sədrinin müavini olmuşdur. Heydər Əliyev 1992-ci ildə Yeni Azərbaycan Partiyasının Naxçıvan şəhərində keçirilmiş təsis qurultayında partiyanın sədri seçilmişdir. 1993-cü ilin may-iyununda hökumət böhranının son dərəcə kəskinləşməsi ilə ölkədə vətəndaş müharibəsinin baş verməsi və müstəqilliyin itirilməsi təhlükəsi yarandıqda Azərbaycan xalqı Heydər Əliyevin hakimiyyətə gətirilməsi tələbi ilə ayağa qalxdı. Heydər Əliyev 1993-cü il iyunun 15-də Azərbaycan Ali Sovetinin Sədri seçildi, iyulun 24-də isə Milli Məclisin qərarı ilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərini həyata keçirməyə başladı. 1993-cü il oktyabrın 3-də ümumxalq səsverməsi nəticəsində Heydər Əliyev Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçildi. O, 1998-ci il oktyabrın 11-də xalqın yüksək fəallığı şəraitində keçirilən seçkilərdə səslerin 76,1 faizini toplayaraq, yenidən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçildi.

1993-CÜ İL 15 İYUN - XİLAS-KAR MİSSİYALI QAYIDIŞ

Ulu öndərin ikinci dəfə siyasi hakimiyyətə gəlişi nəinki Azərbaycanı, bütün bir xalqı məhv olmaq təhlükəsindən xilas etdi. Xalq ən ağır günlərini yaşadığı bir zamanda sevimli oğlunu, dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevi ölkəni idarə etməyə çağırırdı. Bu təkidli çağırışın arxasında sonsuz xalq etimadı, millətin məhəbbəti və inamı dayanırdı. Lakin onun birinci hakimiyyəti dövründəki abad Azərbaycandan heç nə qalmamışdı. Ümummilli Liderin 1993-cü il iyunun 15-də Azərbaycanda siyasi hakimiyyətə xilaskar missiyalı qayıdışı xalqın milli dövlətçiliyinə və sabahkı gününə inamını özünə qaytardı, ölkə həyatının bütün sahələrinə nüfuz etmiş böhran aradan qaldırıldı, Qarabağ cəbhəsindəki uğursuzluqların qarşısı alındı, ictimai-siyasi sabitlik, milli-mənəvi həmrəylik və vətəndaş sülhü təmin edildi, ən başlıcası isə itirilməkdə olan dövlət müstəqilliyi qorunub saxlanıldı. Yaxın keçmişimizdə baş verən hadisələrə qiymət verməyi bacaran hər bir insan dərk edir ki, Heydər Əliyev qardaş qırğınının, vətəndaş müharibəsinin qarşısını almağa həyatını təhlükəyə atmaqla, ölümündən çekinməyərək nail oldu.

1993-cü il oktyabrın 3-də ümumxalq səsverməsi nəticəsində Heydər Əliyev Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçildi. Ümummilli Liderin həyata keçirdiyi təxirəsalınmaz tədbirlər nəticəsində ölkəmiz müstəqilliyini itirmək, parçalanmaq, vətəndaş müharibəsi təhlükəsindən xilas oldu. 1994-cü ilin sentyabrında «Əsrin müqaviləsi» adlandırılan neft müqaviləsinin imzalanması müstəqil Azərbaycan dövlətinin beynəlxalq arenada strateji mahiyyət kəsb edən möhtəşəm qələbəsi idi.

1995-ci ildə müstəqil Azərbaycan Respublikasının ilk Konstitusiyası qəbul edildi. Ulu Öndərin təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə hazırlanan bu ali sənəd Azərbaycanda insan hüquq və azadlıqlarının qorunması və təmin olunmasında yeni mərhələ açdı. 1998-ci ildə şərqdə ilk dəfə olaraq Azərbaycanda ölüm hökmü ləğv olundu. Heydər Əliyev üçün müstəqil Azərbaycan fəlsəfəsinin təməlinde azadlıq, demokratiya, iqtisadi tərəqqi, sosial ədalət və rifah dururdu. Hakimiyyətin bölünmə

prinsipinin təsbit olunması, hüquq normalarının və qanunvericilik bazasının beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması, müasir idarəetmə üsullarının bərqərar olması və müvafiq dövlət qurumlarının formalaşdırılması. Ümummilli Liderin rəhbərliyi ilə gerçəkləşən genişmiqyaslı quruculuq proqramının tərkib hissələridir. Azərbaycanda müasir, demokratik, hüquqi və dünyəvi dövlət quruculuğu, vətəndaş cəmiyyətinin təşəkkülü, milli-mənəvi dəyərlərə qayıdış və elmin, təhsilin, mədəniyyətin inkişafı əbədi surətdə Dahi Şəxsiyyətin adı ilə bağlıdır. 1998-ci il oktyabrın 11-də Ulu Öndər yenidən yekdilliklə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçildi. Bu, Ümummilli Liderə olan sonsuz etimadı, məhəbbəti, inamı bir daha sübut edirdi. Heydər Əliyevin fəaliyyətinin 1993-2003-cü illəri bir ömrün qızıl salnaməsidir. Ulu Öndər həmin dövrdə Azərbaycanı yalnız parçalanmaqdan, dövlət çevrilişlərindən, özbaşınalıqlardan xilas etmədi, həm də xalqımıza yeni, firavan, ildən-ilə gözəlləşən bir həyat, müstəqilliyi daha da möhkəmləndirilmiş Azərbaycanı bəxş etdi.

Sevindirici haldır ki, Ulu Öndərimizin ölməz ideyaları bu gün Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir və ötən müddət ərzində dövlətimizin başçısının yorulmaz fəaliyyəti nəticəsində Azərbaycan dünyanın ən dinamik inkişaf edən ölkələrindən birinə çevrilib. Zaman Heydər Əliyev siyasətinin alternativsizliyini və xalqın İlham Əliyevi dəstəkləməklə ən doğru addım atdığını göstərir. Bütün beynəlxalq təşkilatlar birmənalı şəkildə etiraf edirlər ki, Azərbaycanın inkişafı sürətlənib, ümumi daxili məhsul istehsalının artım tempinə görə dünyanın lider dövlətlərindən birinə çevrilib.

HEYDƏR ƏLİYEVİN ARZULARINI GƏCƏKLƏŞDİRƏN QALIB LİDER İLHAM ƏLİYEV

"İnanıram ki, mənim axıra çatdırı bilmədiyim tələyüklü məsələləri, planları, işləri sizin köməyiniz və dəstəyinizlə İlham Əliyev başa çatdırı biləcək. Mən ona özüm qədər inanıram və gələcəyinə böyük ümidlər bəsləyirəm". Bu, sadəcə, Heydər Əliyevin tələyüklü məsələləri inandığı bir insana həvalə etməsi deyildi. Burada dahi

liderin uzaqgörənliyi də aydın seziilir. Ulu öndər Heydər Əliyevin 2003-cü ildə xalqa müraciətində əksini tapan bu fikirlər Prezident İlham Əliyevin son 19 ildə gördüyü işlərə, Azərbaycanın əldə etdiyi uğurlara, ən əsası bugünkü qələbəmizə bələdçilik edir: bugünkü qələbənin məntiqi əsası, bünövrəsi və onu yaradan fəlsəfə Heydər Əliyevin fəaliyyətinin məhsuludur.

Prezident İlham Əliyev xalqımızın ən böyük arzularını gerçəkləşdirən Şəxsiyyət kimi, eyni zamanda, Müzəffər Liderlik adını əbədi olaraq tarixə yazdı. O, son 200 ildə tarixi torpaqlarını ardıcıl şəkildə itirməyə məhkum edilmiş Azərbaycan xalqının milli məniyyini, mənəvi ruhunu və siyasi gücünü özünə qaytardı, tarixi ədaləti bərpa etdi. Məhz bu tarixi həqiqətləri incələdikdən sonra vurğulaya bilərik ki, Müzəffər Ali Baş Komandanımız İlham Əliyevin ardıcıl, uğurlu siyasəti nəticəsində dövlətçilik ənənələrimiz yenidən dirçəldi və inkişaf etməyə başladı. Eyni zamanda, bu gün Azərbaycan dövləti Prezident İlham Əliyevin Liderliyi sayəsində dünyada qalibiyyət və zəfərlər yazan, öz gücü ilə ərazi bütövlüyünü bərpa edən qüdrətli ölkə olaraq tanınmaqdadır. Cənab İlham Əliyev sübut etdi ki, heç bir qüvvə Azərbaycanı haqq yolundan, torpaqlarının işğaldan

azad edilməsi uğrunda mübarizədən saxlaya bilməz. O, siyasi peşəkarlıqla Azərbaycana qarşı beynəlxalq miqyasda diplomatik cəbhənin formalaşmasının qarşısını aldı. Və bütün bunların fonunda Qarabağ cəbhəsində Azərbaycan Ermənistanın yürütdüyü 30 illik işğalçılıq, talançılıq, varvarlıq, terrorçuluq siyasətini əməli şəkildə cəzalandırdı.

ATA VƏSİYYƏTİNİN VƏ OĞUL VƏDİNİN YERİNƏ YETİRİLMƏSİ GƏRÇƏKLİYİ

Xüsusilə, Şuşamızın işğaldan azad olunması münasibəti ilə Fəxri Xiyabanı və Şəhidlər Xiyabanını ziyarət edən Cənab İlham Əliyev həm də ATA vəsiyyətini yerinə yetirdiyini qürrə, şərəflə vurğuladı. Bu, həm də belə bir qənaətdə gələn həqiqətdir ki, Azərbaycan xalqının ulu öndəri Heydər Əliyev işğal altındakı torpaqlarımızın, xüsusilə də Şuşamızın azad olun-

Bir sözlə, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin bir zamanlar bütün dünyaya bəyan etdiyi kimi, Azərbaycan vətəndaşının ən gözəl sabahları öndədir, ən qüdrətli zamanları irəlidedir! Azərbaycanın müstəqilliyi daimidir, əbədidir, dönməzdir! Bu gün böyük fəxr hissi ilə qeyd edirik ki, müasir müstəqil Azərbaycan ulu öndər Heydər Əliyevin şah əsəridir. Bu əsəri zənginləşdirən Ümummilli Liderin düşünülmüş və məqsədyönlü siyasəti nəticəsində bütün sahələrdə davamlı uğurlara imzanın atılması, Azərbaycanın dünya dövlətlərinin imzaları arasında imzasının olmasıdır. Bu, Heydər Əliyev işığının nurlandırdığı yolun davamçısı Prezident, Ali Baş Komandanımız Qalib Lider İlham Əliyev yolunun dönməz və sarsılmaz yoludur.

Ruhun şad olsun, Ulu Öndər, Qarabağ Azərbaycanı! Azərbaycan xalqının Qalib Lideri, Azərbaycan xalqının Prezidenti

İlham Əliyev dəmir siyasətinin nəticəsində «Dağlıq Qarabağ» problemi yoxdur! Prezident İlham Əliyev bildirib ki, biz döyüş meydanında, siyasi müstəvidə Qələbə qazanmışıq və bu Qələbə ölkəmiz üçün yeni dövr açır. Bu dövr inkişaf, təhlükəsizlik, tərəqqi dövrü olacaqdır: «Bu dövrə bağlı müraciətlərimi yenə də hər bir Azərbaycan vətəndaşının arzulanıdır: «Bizimdir, Zəngilan bizimdir, Qubadlı bizimdir, Ağdam bizimdir, Kəlbəcər bizimdir, Laçın bizimdir, Şuşa bizimdir, Qarabağ bizimdir! Qarabağ Azərbaycandır! Eşq olsun Azərbaycan xalqına! Yaşasın Azərbaycan!».

Və bu gün fəxr edirik ki, dahi öndərimizin ideyaları yaşayır və geniş şəkildə inamla Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla həyata keçirilir və Heydər Əliyevin nurlu xatirəsi bundan sonra da qəlblərdə əbədi yaşayacaqdır. Bu gün fəxr edirik ki, dahi öndərimizin ideyaları yaşayır və geniş şəkildə inamla həyata keçirilir. Ümummilli liderimizin Azərbaycan xalqı qarşısındakı möhtəşəm xidmətləri unudulmur, böyük minnətdarlıq hissi ilə daim yad edilir. Heydər Əliyevin nurlu xatirəsi bundan sonra da qəlblərdə əbədi yaşayacaqdır.

RƏFİQƏ HÜSEYNOVA

19 Mart - terror aktı

1984-cü illərdə xarici ölkələrdə fəaliyyət göstərən türk diplomatları və ailələri erməni terror təşkilatları tərəfindən genişmiqyaslı hücumlara məruz qalıblar. Məqsədli və amansızcasına törədilən 90 terror aktı nəticəsində 41 türk diplomat və ailə üzvü şəhid olub. Türkiyə diplomatiyası XX əsrin sonunda ən çox sayda və ağır nəticələr verər terror aktları ilə üz-üzə qalıb. Təəssüf ki, türk diplomatlarına qarşı bu bəşəri cinayətləri törədən erməni terrorçuların əksəriyyəti sonralar müxtəlif bəhanələrlə həbsdən azad ediliblər. Daha bir təəssüfləndirici məqam

isə Ermənistanın həmin terrorçuları qəhrəmanlaşdıraraq terrora dəstək verməkdə davam etməsidir.

Bəzi mütəxəssislər terroru yeni bir siyasi sistemin qurulmasına dəstək olmaq üçün inqilabi hərəkatlara fokuslanan təhlükəli bir fəaliyyət növü kimi təqdim edirlər. Mənbələrdə göstərilir ki, İsrail tədqiqatçısı Natenyahu da qəsdən və sistemli şəkildə günahsız insanları öldürmək, xəsarət yetirmək və hədələməklə terrorun dünyadakı ən qor-
xunc insan fəaliyyəti olduğunu vurğulayır.

Tarixin müxtəlif dövrlərində Azərbaycan xalqı terror aktlarının, vəhşiliklərin, soyqırımların acı nəticələrini yaşamışdır. Bunlardan biri də 1994-cü il martın 19-da erməni xüsusi xidmət orqanlarının təşkilatçılığı ilə Bakı Metropoleninin "20 Yanvar" stansiyasında törədilən terror aktıdır ki, artıq həmin tarixdən 29 il ötür. Terror nəticəsində, 14 nəfər həlak olub, 49 nəfər yaralanıb. Həlak olanların arasında Azərbaycan Respublikasının xalq artisti Rafiq Babayev də var idi.

Məhkəmə sübut edib ki, 19 mart saat 13:00-də "20 Yanvar" metrostansiyasında saat mexanizmi ilə təchiz edilmiş əldəüzəlmə partlayıcı qurğu qatarın ilk vaqonunda, qatar dayanarkən partlayır. Terror aksiyası Ermənistan xüsusi xidmət orqanları tərəfindən hazırlanıb, separatçı "Sadval" ləzgi təşkilatının üzvləri tərəfindən həyata keçirilib. Müəyyən olunub ki, "Sadval" separatçı təşkilatının həmin fəalları, 1992-ci ildən etibarən dəfələrlə Ermənistanda olub, bu ölkənin Milli Təhlükəsizlik Baş İdarəsi təşkilatın formalaşmasında, maliyyələşməsində və silahlanmasında yaxından iştirak edib.

1992-ci ilin aprel-may aylarında 30 nəfər milliyətcə ləzgi olan Azərbaycan vətəndaşı Ermənistanın Nairi rayonunun Lusakert qəsəbəsində yerləşən təlim-məşq bazasında xüsusi terror-təxribat hazırlığı keçib. İstintaq zamanı müəyyənləşdirilib ki, təxribatçılar təlimata uyğun olaraq, "20 Yanvar" stansiyası ilə yanaşı, Bakının "Nizami" kinoteatrında, Respublika Sarayında və Bakı Lampa zavodunda da partlayışlar törətməyi planlaşdırıblar. "20 Yanvar" metrostansiyasında partlayışın törədilməsində ittiham olunan və Ermənistanda xüsusi terror-təxribat hazırlığı keçmiş 30 sadvalçı cinayət məsuliyyətinə cəlb edilib.

Xatırladaq ki, 1994-cü ilin iyul ayının 3-də Bakı metrosunda ikinci terror aktı oldu. Saat 20:30-da "28 May" metrostansiyasından çıxan, "Gənclik" metrostansiyasının platformasına 500 metr qalmış, elektrik qatarını ikinci vaqonunda partlayış baş verir. Partlayışdan sonra qatarda yanğın olur. Terror aktı nəticə-

sində 13 nəfər həlak olmuş və 58 nəfər isə yaralanmışdır.

Bu və ya digər erməni terror təşkilatlarının törətdikləri terror aktlarına nəzər salsaq, nələrin baş verdiyinin bir daha şahidinə çevrilirik: 16 sentyabr 1989-cu ildə "Tbilisi-Bakı" marşrutu ilə hərəkət edən sənişin avtobusu partladılmış, 5 nəfər həlak olmuş, 25 nəfər yaralanmışdır. 18 fevral 1990-cı ildə Yevlax-Laçın yolunun 105-ci km-də "Şuşa-Bakı" marşrutu ilə hərəkət edən avtobus partladılmış, çoxlu insan tələfatı olmuşdur. 11 iyul 1990-cı ildə "Tərtər-Kəlbəcər" sənişin avtobusu partladılmış, dinc əhali olan maşın karvanına qarşı terror aksiyası keçirilmiş, nəticədə, 14 nəfər qətlə yetirilmiş, 35 nəfər yaralanmışdır. 10 avqust 1990-cı ildə "Tbilisi-Ağdam" marşrutu ilə hərəkət edən sənişin avtobusu partladılmış, 20 nəfər həlak olmuş, 30 nəfər yaralanmışdır. Cinayətin təşkilatçıları A.Avanesyan və M.Tatevosyan cinayət məsuliyyətinə cəlb olunmuşlar. 30 noyabr 1990-cı ildə Xankəndi aeroportu yaxınlığında sənişin avtobusu partladılmış, 2 nəfər həlak olmuş, 11 nəfər yaralanmışdır. Bu terror aktlarını sadaladıqca bitmir. Hər biri neçə-neçə insan ölmünə səbəb olub.

Bəli, terror-düşünlümüş insan qətlidir. İnsanların qəsdən məhv edilməsi cəhiddir ki, bütün bu və ya digər hadisələri törədənlər də, məhz ermənilərdir, erməni terrorunun izləridir.

Çox təəssüfləndirici haldır ki, dünyanın inkişaf etmiş bir dövründə terrorizmin acı nəticələrini yaşayıırıq. Xatırladaq ki, Azərbaycan, türk diplomatları zaman-zaman bu terror aktları ilə rastlaşıblar. Təkcə 1973-

xunc insan fəaliyyəti olduğunu vurğulayır.

Azərbaycanın İrandakı səfirliyinə qarşı törədilən silahlı hücum Azərbaycan ictimaiyyəti tərəfindən kəskin hiddətlə qarşılanıb. Bu hücum beynəlxalq hüququn bütün normalarının kobud şəkildə pozulması deməkdir. Belə ki, 1961-ci il aprelin 18-də qəbul olunmuş diplomatik əlaqələr haqqında Vyana Konvensiyasında müəyyən edilmiş müddəalara əsasən, Azərbaycan Respublikasının səfirliyinin binasının və akkreditə olmuş əməkdaşlarının təhlükəsizliyini təmin etmək məhz İran dövlətinin də üzünə düşən öhdəlikdir. Bu hadisə isə İranın terroru dəstəklədiyini nümayiş etdirmiş oldu. Azərbaycanın İrandakı səfirliyinə edilən hücum BMT, NATO, Avropa İttifaqı, Türk Dövlətləri Təşkilatı, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı və digər beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən qınanmışdır. Eyni zamanda, 60-dan çox ölkənin dövlət başçıları, xarici işlər nazirləri və səfirləri tərəfindən bu silahlı hücum terror aktı kimi pislənmişdir. Azərbaycanın İrandakı səfirliyinə edilən terror hücumu BMT-nin 77-ci Baş Assambleyasının prezidenti Çaba Koroşi tərəfindən də pislənildi. Bunu BMT-nin mətbuat katibi Stefan Dujarik gündəlik brifinqdə jurnalistin sualını cavablandırarkən bildirmişdi.

Terrorizm müasir dövrün ən təhlükəli təzahürlərindən biridir və müasir dünya bunun acı nəticələrini hələ də yaşayır. Təbii ki, real həyatda terror aktlarından daha çox günahsız insanlar, dövlət adamları ziyan çəkir və siyasi, etnik, dini və s. zəmində yaranan terrorların şahidi oluruq.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Təhmasib Novruzov

İslamofobiya şəraiti kimlər yaradır?

Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin, Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin və G20 Dinlərarası Dialoq Forumunun birgə təşkilatçılığı ilə martın 15-dən 17-dək Bakıda keçirilən "İslamofobiya irqçiliyin və ayrı-seçkiliyin spesifik forması kimi: Yeni global və transmilli çağırışlar" mövzusunda beynəlxalq konfransın keçirilməsi, islamofobiyanın getdikcə artdığı indiki dünyada təqdirəlayiqdir.

Bununla belə, zənnimcə, konfransda mövzunun birtərəfli müzakirəsi keçirildi ki, Yer kürəsinin bir sakini, həm də dini mənsubiyyətə görə müsəlman kimi bunu qüsurlu hesab edirəm. Kimsə mənimlə razılaşmaya bilər. Amma mən hesab edirəm ki, biz təkcə xristian dünyasının islama qarşı anormal yanaşmasından deyil, həm də müsəlman olub, əslində islamı nüfuzdan salan fərdlərdən və cəmiyyətlərdən də danışmalı, müzakirə etməliyik. Bəzi xristian dövlətlərində, xüsusilə özünü dünyanın ən sivil cəmiyyətlərindən biri hesab edən Fransa, Almaniya, İsveç kimi ölkələrdə islamofobiya dövlət siyasəti səviyyəsindədir və bunu görməmək, bundan narahat olmamaq mümkün deyil. Təbii ki, bu da planetin gələcəyi üçün çox ciddi təhlükədir və dünya da bundan narahat olmalıdır. Amma eyni zamanda adını müsəlman qoyub anti-müsəlman həyat tərzini keçirən insanlar, eləcə də özünü islam dövləti adlandıraraq islam adına ləkə olan ölkələrdən də danışmaq zamanı yetişib artıq. Müsəlmançılıq təkcə allahın varlığına və Həzrət Məhəmməd(ə.s.)-in onun rəsulu olduğuna şəhadət verməklə, namaz qılıb, oruc tutmaqla, həcc ziyarətinə getməklə bitirmir? Əslində bu və digər islam ayinləri də, ziyarətlər də, oruc tutmaq da islami dəyərlərə malik olmaq yolunda, sadəcə, bir vasitədir. Dini inanclar bizə müsəlman olmağın üç ali prinsipi olduğunu öyrədir: idrak, iman və əməl! Yəni, islamı olduğu kimi dərk etmək, dərk etdikdən sonra ona daxilən inanmaq və dərk edib, inanıb qəbul etdiyinə əməl etmək! Nə yazıqlar ki, Müaviyyənin və ardınca Abbasilərin xilafətdə olduqları dövrdən başlayaraq, min ildən artıq bir müddətdə bir sıra şərq ölkələrində islam dini insanların istismar vasitəsinə çevrilib. Zaman zaman ayrı-ayrı dövlətlər Qurani-Kərim kimi dünyanın bütün elmlərinin, siyasi idarəetmənin, insanlığın açarı olan fəvqəl-kitaba bəşəriyyətin tərəqqisi naminə deyil, hakimiyyət maraqlarının reallaşması naminə sui-istifadə ediblər və təəssüflər ki, bu gün də çoxsaylı islam ölkələrində bu tendensiya davam etməkdədir. Karl Marksı, Corc Vaşinqtonu, Lenini və digər filosofları, dövlət qurucularını diqqətlə öyrənən hər kəs mənimlə razılaşar ki, bu insanlar Qurani-Kərimi diqqətlə öyrəniblər və həm qurduqları, həm də nəzəriyyəsini işləyib hazırladıqları cəmiyyətlərin dəyərləri əksər islam ölkələrindən daha çox islami dəyərlərə əsaslanır. Sadəcə, heç biri bunu rəsmən qeyd etməyib və özlərinin yaradıcılığı kimi təqdim ediblər. Bu baxımdan adlarını çəkdiyimiz və çəkmədiyimiz həmin qeyri-müsəlman dövlət qurucuları daha çox müsəlmandırlar, nəinki, fars-molla rejiminin qurucusu Xomeyni kimi adını islam dövləti qoyub islami dəyərlərdən yalnız hakimiyyətlərini qurmaq və qorumaq üçün istifadə edənlər! İnsanlığın, insani dəyərlərin ən böyük qiymətini allahın kəlamı ilə Qurani-Kərimdə oxuyuruq, lakin insanlığa və insani dəyərlərə əksər xristian ölkələrinin daha çox dəyər vermələri müqabilində İran adlandırılan ölkədə olduğu kimi, insanlığın bütün dəyərlərinin addımbaşı pozulması faktlarını görürüksə, fars-molla rejimini müsəlman, onların əleyhinə olduğu xristian dünyasını allahsız, kafir adlandırmaq nə qədər ədalətli yanaşmadır? Axı islamın ən böyük dəyəri haqq, ədalətdir! Bütün fəaliyyəti haqqın, ədalətin tapdanması ilə müşayiət olunan "müsəlman" ölkələrinin başbirlənlərinin haqqı, ədaləti cəmiyyətin ən başlıca norması kimi qəbul edən xristian ölkələrini kafir adlandıraraq ittiham etmələri nə qədər islami dəyərlərə uyğundur?

2000-ci illərin əvvəllərində İslam, Xristianlıq və İudizm dəyərlərinə birgə yanaşma aşılaraq bir təşkilat yaratmaq təşəbbüsü ilə çıxış etdik. Adı "İXİ-MİM" (hər üç dinin və onları yaradan peyğənbərlərin adlarının baş hərfləri əsasında) adlandırdığımız bu təşkilatın qeydə alınması üçün Ədliyyə Nazirliyinə müraciət etdik. Lakin təşkilatın məramnaməsini oxuyan nazirlik yetkililəri onu qeydə almaqdan qətiyyətlə imtina etdilər və belə bir təşkilatın fəaliyyətinin təhlükəli(?) olduğunu bildirdilər. Halbuki, təşkilatın əsas məramı hər üç dinin yaradıcıları olan peyğənbərlərin tək olan allaha inancını, hər üçünün bir-birinin allah rəsulu olduqlarını təsdiqləmələri, bu baxımdan hər üç dinin allah qatında bərabər tutulduğu, Qurani-Kərimin isə rəbbin insanlara göndərdiyi sonuncu mükəmməl kitabı olduğuna diqqətləri cəmləmək və dinlərarası ixtilafı dinlərarası barışığa çağırmaqdan ibarət idi. Hesab edirik ki, belə bir məramla beynəlxalq təşkilatın yaranmasına ehtiyac var. Yaranarsa, bu təşkilat təkcə anti-islam təbliğatına qarşı deyil, həm də müsəlmanların xristianlara, iudistlərə və ya islam pərdəsi altında maraqlarını həyata keçirmək istəyən və bununla islama ən böyük zərbə vuranlara qarşı yeni ruhlu ideoloji cəbhə açmalıdır.

Sonda, onu da vurğulamağı vacib hesab edirəm ki, nə qədər biz islama qarşı olan hüculardan danışsın, müsəlmanların içində bu müqəddəs dini hörmətdən salan amilləri, xüsusilə din xadimlərimizin yanlış islam təbliğatını görməzdən gələcəyiksə, multikulturalizmlə bağlı düşüncələrimizə nail olmaq da o qədər çətin və mümkünsüz olacaq.

Yaradılış bayramının “gizli” mahiyyəti: Novruz mifologiya və elmin vəhdəti kimi

Bahar bayramı insanlığın, sülhün, humanizmin, mənəviyyatın, bir sözlə yaradılışın bütün dəyərlərinin ən qədim şah əsəridir

Novruz bayramı tarixdə ilk dəfə olaraq Azərbaycanda rəsmi dövlət bayramı elan edilib - 1921-ci ildə Nəriman Nərimanov tərəfindən

Yarım milyon kv km-lik ərazini əhatə edən tarixi torpaqlarda möhtəşəm mədəniyyət yaradan Azərbaycan xalqının sivilizasiyaya verdiyi misilsiz töhfələrdən olan Novruz bayramı Odlar Yurdundan ta qədimdən yüksək sivilizasiya mərkəzi olduğunu təsdiqlənən əsas faktlardandır.

Bəşəriyyətin ilk bayramı Azərbaycanda yaranıb?

Tədqiqatlara görə, Novruz bayramının tarixi təqribən 5-6 min il əvvələ gedib çıxır. Bahar bayramı ilə bağlı tarixə belli ilk yazılı mənbə 5 min il bundan öncə yaşamış şumerlərə aiddir. Şumerlərin oraya şimaldan- Azərbaycan ərazilərindən köçüb gəldiyi artıq bir çox şumerşünas alimlər tərəfindən qəbul olunub.

Bu bayram haqda məlumatlara 7-8 min il yaşı olan ilk müqəddəs kitabda- Avestada, ilk peyğəmbər Zərdüştün qatlarında, 5-6 min illik tarixə dayanan Dədə Qorqud dastanlarında və digər qədim mənbələrdə də rast gəlinir.

Belə qəbul olunur ki, Novruz bayramı insanın, təbiətin, kainatın yaranış bayramıdır. Əslində, bu təsəvvürlərin kökündə zamanın “ölüb-dirilməsi” durur. Köhnə il ölür, yeni il doğulur. Kənd yerlərində qadınlar evdəki köhnə şeyləri təzələyirlər: yorğan-döşəyi yuyurlar, divarları ağadırlar, köhnə şeyləri atırlar. Bu mənada Novruzun əsas mahiyyəti təzələnmə, yeniləşmə bayramıdır.

Tədqiqatçıların çoxu Şərqi böyük hissəsində qeyd edilən Bahar Bayramının vətəninin Azərbaycan olduğunu vurğulayırlar. Bu bayramın dünyaya məhz buradan yayıldığı ehtimalı son dərəcə yüksəkdir. Qədim yunan tarixçisi Plutarx yazırdı: “Midiyalılarda buğda çox müqəddəs hesab edilir. Yazın əvvəllərində midiyalılar buğdanı cücərdirlər. Bu, Omani adlanır”.

Qərbi hindistanlıların danışdıqları qədim sanskrit dilində Omani Sumani adlanır ki, bu da buğda kəlməsi ilə eyniləşir. Bu kəlmə dilimizdə Səməni adlanaraq Novruzun rəmzinə çevrilib. Yeri gəlmişkən, hər il yazda Hindistanda da Novruza oxşar kütləvi şənliklər keçirilir.

İlaxır çərşənbə- “Danatma”- Günəşi qarşılamaq mərasimi

Bu bayramda əhali kənd-kənd, oba-oba göy çəmənlilərdə, çay kənarında toplaşır, çalır-oyunayır. Qaranlıq düşdükdən sonra tonqallar qalanır və üzərindən hoppanırlar. Bu günlərdə aşıqlar xalq qarşısında çıxış edir, Novruz mahnıları, dastanlardan parçalar oxuyurdular.

Novruz gününə Hürmüz günü, yeni, Tanrı günü deyilirdi. Tanrı gününə hazırlaşan insanlar çərşənbələrdə maddi yaradılışın bazasını təşkil edən 4 müqəddəs ünsürlə- su, od, hava və torpaqla pak olma mərasimləri keçirər, ruhu ilə bərabər öz vücudunu da təmizləyirdi. Axırncı, ilaxır çərşənbə gecəsi ən əziz çərşənbə hesab olunur. Bu çərşənbə Danatma adlanır. Həmin gecə hec kim yatmaz, çillə keçirərdilər.

Günəş qədim insanların müqəddəs saydığı və Tanrının dünyanı yaratdığı zaman insan oğluna bəxş etdiyi ən vacib səma cismidir. Ona görə də 4 müqəddəs ünsürə həsr olunan çərşənbələrdən sonra Böyük Bayram- Novruz gecəsi olurdu və gecəylə gündüzün tam bərabərləşdiyi bu gün həm də Güneşə həsr olunurdu.

Bu gecə insanın Yaradana öz sevgisini göstərmək gecəsidir. Qədimdə həmin gecə insanlar bir yere yığışar, sözlə-sazla Tanrını mədh edərdilər. Bu dolayısı ilə insanların Uca Tanrıya ehtiramı və yaradılışa görə Ona minnətdarlığıdır.

Novruz mifoloji, kosmoqonik və astronomik biliklərə əsaslanır

Novruz bayramının nəyə görə məhz martın 21-də qeyd olunması çox mətləblərə aydınlıq gətirir. Məhz bu gün astronomik təqvim ili başlayır. Bu fakt sübut edir ki xalqımız ta qədim zamanlardan yüksək kosmoqonik və astronomik biliklərə, kainat haqda təsəvvürlərə malik idi. Elm isə yalnız son əsrlərdə sübut edə bilib ki, astronomik ildəyişmə məhz həmin gecə baş verir.

Bu haqda qədim biliklər və belə dəqiqlik yalnız heyrət doğura bilər. Dünyanın ən qədim müqəddəs bayramını yaradan, Tanrının və Təbiətin şəninə keçirilən mükəmməl mahiyyətə malik mərasimləri reallaşdıran, bunu minillər boyu yaşadan bir xalqın övladı olmaqla fəxr etməyə dəyər. Novruzun mahiyyəti əslində, qondarma tarixçilərin dediyi kimi təkə təbiətin oyanmasından ibarət ola bilməz. Çünki, tarixi faktıdır ki xalqımız ta qədimdən zəngin biliklərə və təktanlı dini görüşlərə sahib olublar. Ona görə də, xalqın ən böyük və müqəddəs bayramı da məhz bu faktorların əsasında formalaşa bilərdi. Avestanı öyrənəndə bu qənaətə gəlmək asan olur.

Ardı Səh. 12

Əvvəli-Səh-11

Novruz bayramı zərdüştlikdən də qədim tarixə dayansa da, Zərdüşt dini ilə sıx bağlı olub və bu bağlılıq "Avesta"-da da əks olub. Bu, həm də təbiətin və insanın yaranma bayramı, işığın-Ahuramazdanın qaranlığa-Əhriməne qələbə bayramı və nəticədə gün-lərin (ışığın) uzanması bayramıdır.

Novruz çərşənbələrinin mahiyyəti

Ulu babalarımız Novruz bayramında və onun 4 ünsürə aid edilən çərşənbələrində ocaqlar yandırır, Tanrının ən güclü maddi enerjisi saydıqları Odun vasitəsilə Tanrıya Onun öz nemətlərindən qansız qurbanlar verərlərmiş. (Bu sətirlərin müəllifinin bayramın bu əsas elementi- Odun vasitəsilə Tanrıya qansız qurban mərasimi ilə bağlı Tovuzda səhnələşdirərək çəkdiyi qısametrajlı televiziya filminə buradan baxa bilərsiniz-
<https://www.youtube.com/watch?v=H54k30G8WiE>

Su, Od, Torpaq və Yel çərşənbələrində insanlar bu ünsürlərin vasitəsilə ruhi cəhət-

yandırılır. Bu qədim ənənəni Tovuz televiziya-yasında çalışarkən Düz Qırıqlı kəndində hazırladığımız süjetdə göstərmişik. Bu cür səhnələr bizə Dədə Qorqut dastanlarından da tanışdır.

Müqəddəs günlərin çərşənbə axşamı seçilməsinin isə mahiyyəti bundan ibarətdir ki, qədim dini-fəlsəfi biliklərə əsasən, Tanrı dünyanı yaradanda həftənin ilk günündə hazırlıq işlərini görmüş, ikinci gün (çərşənbə axşamı) yaratmağa başlamışdı: üçüncü gün su, dördüncü gün od, beşinci gün torpaqla bağlanan varlıqları yaratmış; altıncı gün yaranışların hamısına ruh (can) vermiş, yedinci gün isə istirahət etmişdi. Bu inama görə, bütün ilahi yaradıcılıq işlərinin bünövrəsinin qoyulması çərşənbə axşamına düşür.

Mənəviyyat və humanizm bayramı

Bayram günlərində imkansızlara yardım edirlər, küsülülər barışar, yurdda sülh və əmin-amanlıq hökm sürərmiş. Novruzun öz spesifik süfrəsi var. Burada əsasən bitkilərdən hazırlanmış yeməklər süfrəyə verilir. Bu yeməklərin şahı təbii ki, xalqımızın kulinari-

Yaradılış bayramının “gizli” mahiyyəti: Novruz mifologiya və elmin vəhdəti kimi

Bahar bayramı insanlığın, sülhün, humanizmin, mənəviyyatın, bir sözlə yaradılışın bütün dəyərlərinin ən qədim şah əsəridir

atılma", "Axar su başına getmə və su üstündən atılma", "Evə təzə il suyu gətirmə", "Qulaq falına çıxma" və s. kimi adətləri bu gün Azərbaycanda və digər yerlərdə yaşadılmaqdadır.

Novruz insanları azı 1 ay xoş əhval-ruhiyyədə və həm fiziki, həm də ruhi cəhətdən təmiz formada saxlayır. Çərşənbələrdə hamı bir-birinə pay-püşk aparır, qonaq gedir bayramlaşırlar. Bu ay ərzində ancaq xoş sözlər danışır, xeyir işlər görülür, küsülülər barışdırılır.

Uşaqlar evlərin qapısına torba atırlar, ev yiyəsi də onların bayram payını qoyur torbanın içinə. Bu bayramda qapı pusma, səhərə-dək çillə keçirilməsi və s. zəngin adət-ənənələr var ki saymaqla qurtarmaz. Kosa, bahar qız və keçəlin ifasında nümayiş etdirilən tamaşalar isə dünyanın ilk xalq teatridir, təbiət hadisələrinin dramatikləşdirilmiş formada səhləşdirilməsidir.

Sovet dövründə Novruz bayramı qadağan imiş?

Novruz bayramı tarixdə ilk dəfə olaraq Azərbaycanda rəsmi dövlət bayramı elan edilmişdir. Belə ki, Azərbaycan Sovet Sosialist Respublikasının rəhbəri Nərimanovun təşəbbüsü ilə ilk dəfə Novruz bayramı 1921-ci ildə dövlət səviyyəsində qeyd edilmiş və həmin günü qeyri iş günü elan edilmişdir.

1931-ci ilə kimi Novruz Azərbaycanda dövlət bayramı kimi qeyd edilmişdir və bu tarixdən sonra rəsmi dövlət bayramları siyahısından çıxarılmışdır. Ermənilərin davamlı təbliğatı ilə bunu dini bayram kimi göstərdilər, bu səbəbdən SSRİ öz ideologiyasının ziddinə gedib dini bayramı dövlət bayramı kimi rəsmiləşdirə bilməzdi. Lakin sonra, xalqımızın layiqli oğulları,

xüsusən də Şıxəli Qurbanov bunun belə olmadığını sübut edə bildi və Bahar bayramı yenidən dövlət səviyyəsində keçirildi.

Müəyyən müddət dövlət bayramı kimi keçirilməsə də, bu heç də Novruzun qadağan edilməsi mənasına gəlmir, bu bayram hər zaman xalq tərəfindən acıq bir şəkildə, heç kəsə gizlədilmədən tam sərbəst surətdə qeyd edilmişdir, sadəcə bi müddət rəsmi dövlət bayramı olmayıb.

Bizim uşaq olduğumuz 70-80-ci illərdə bayramı indikindən daha zəngin keçirirdik-dəstə-dəstə uşaqlar küçələrdə məşəllərlə yürüş keçirir, yumurta döyüşü təşkil edir, tonqal ətrafında şeir və mahnılar oxuyardıq. Sonra valideynlərimizin verdiyi payları qonşulara aparırdıq, onların verdiyini də evə gətirərdik.

Onu da qeyd edərkən, əvvəllər Səməni satmazdılar, hər kəs öz evində, öz əli ilə Səməni göyərdərdi. Çünki, Səməni evin, yurdun bolluq və bərəkət rəmzi sayılırdı. Təəssüf ki, getdikcə bayramın daha çox ənənələrini və rituallarını unuduruq və itiririk.

Bahar bayramı birmənalı olaraq, yaradılışın ad gününü, dünyanın yaranması və insanlara bəxş olunan nemətlərə görə Tanrıya minnətdarlığı özündə ehtiva edir. Ən qədim vətəni Azərbaycan olan Novruz bayramı elə bir zəngin xəzinədir ki, bəşəriyyətdə bundan qədimi və bundan möhtəşəmi hələ məlum deyil. YUNESKO-nun qeyri-maddi mədəni irs siyahısına salınan bu bayram Yaradılış, İnsanlıq, Mənəviyyat, Sülh və Humanizm bayramı kimi dünya xalqlarının mədəniyyət xəzinəsində ən önəmli yerini saxlayır.

Elçin Bayramlı
araşdırmaçı-jurnalist

“Zirvə görüşünün keçirilməsi ölkəmizin türk dünyasının birliyinə növbəti töhfəsidir”

Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığı, dostluğu dərin köklərə əsaslanır və illər keçdikcə atılan addımların fonunda daha da möhkəmlənir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə martın 16-da Ankarada keçirilən Türk Dövlətləri Təşkilatının Dövlət Başçılarının Fövqəladə Zirvə görüşü bir daha bu qardaşlığın aydın mənzərəsini təqdim etdi. Nəzərə alsaq ki, bu tədbirin Şuşada keçirilməsi nəzərdə tutulmuşdu, bu halda atılan mühüm addımın özündə ehtiva etdiyi mənə daha dərinləndirici əhəmiyyətə malikdir.

Prezident İlham Əliyev Türkiyədə baş vermiş dəhşətli zəlzələ ilə əlaqədar qardaş ölkəyə dəstək məqsədilə Zirvə görüşünün Ankarada keçirilməsi təklifi ilə çıxış edərək digər iştirakçı ölkələrin rəhbərləri ilə razılaşdırıldıqdan sonra bununla bağlı müvafiq qərar qəbul olundu. “Fəlakət - Fövqəladə halların idarə edilməsi və humanitar yardım” mövzusunda həsr olunan Zirvə görüşü Türkiyənin cənub və cənub-şərq bölgələrində baş verən dəhşətli zəlzələ nəticəsində yaranan fəlakətlərlə əlaqəli məsələlərin ən yüksək səviyyədə müzakirə edildiyi platformadır. Liderlər fəlakətlərlə mübarizədə Türk Dövlətləri Təşkilatı daxilində çoxtərəfli sıx əməkdaşlıq və koordinasiya mexanizmlərinin yaradılması, regionda mövcud çağırışlarla bağlı məsləhətləşmələr apardılar. Azərbaycanın qardaş ölkədə zəlzələnin baş

verdiyi ilk gündən göstərdiyi dəstək Türkiyə rəsmiləri tərəfindən yüksək dəyərləndirilir. Azərbaycanın maddi, mənəvi və humanitar dəstəyi, azərbaycanlı xilasedicilərin və həkimlərin zəlzələ bölgəsində əzmlə və fədakarlıqla çalışmaları təqdirə layiqdir. Dövlət başçısı İlham Əliyevin zəlzələdən sonra Türkiyəyə işğuzar səfəri dünyanın diqqətindən kənarda qalmadı. Bu, bir daha qardaş dəstəyinin nümayişi oldu. Bu fikirləri Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Xətai rayon təşkilatının sədri, siyasi elmlər doktoru Vüqar Rəhimzadə açıqlamasında bildirib.

Vüqar Rəhimzadə vurğulayıb ki, Azərbaycanın türk dünyasının birliyinin, həmrəyliyin möhkəmləndirilməsinə töhfələri həmişə davamlılığı ilə diqqətdə olub. Azərbaycanın «Biz birlikdə güclüyük!», «Türk dünyası böyük bir ailedir!», «Bir-birimizin milli maraqlarını nəzərə alaraq bundan sonra da qarşılıqlı dəstək və həmrəylik göstərməliyik!» kimi çağırışları türk dünyasının birliyinə yönələn addım kimi dəyərləndirilir. 2021-ci ildə dövlət başçısı İlham Əliyevin, ötən il Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın Türk Dünyasının Ali Ordeninə layiq görülmələri Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığının türk dünyasının birliyində roluna, eyni zamanda, hər iki ölkənin bu istiqamətdə göstərdiyi səylərə işıq salır. Dövlət başçısı İlham Əliyev bu günlərdə «Güvənsizliyi bitir, işbirliyinə başla!» devizi altında keçirilən XXVI Avrasiya İqtisadi Zirvə Toplantısının iştirakçılarına məktubunda da bu birliyə xüsusi diqqət yönəldərək bildirmişdir ki, bu gün Azərbaycan və Türkiyə iki qardaş ölkə və strateji müttəfiqlər kimi regionda yeni tarixi reallıqlar yaradır, birgə qərarlar, müştərek global layihələr vasitəsilə Avrasiya məkanında sülhə, təhlükəsizliyə, əməkdaşlığa davamlı töhfələr verir. Azərbaycan-Türkiyə birliyinin gücü bölgədə ədalətli sülhün qaranlıdır. Ölkələrimiz, eyni zamanda, Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təminatında strateji rol oynayan etibarlı tərəfdaşlardır.

və dövlətimiz qarşısında misilsiz xidmətlərinin geniş ictimaiyyətə çatdırılması məqsədilə ardıcıl tədbirlər həyata keçirilir.

2023-cü il martın 17-də YAP Qəbələ rayon təşkilatı

tərəfindən gənc partiya fəalları Heydər Əliyev Mərkəzinə ekskursiya təşkil olunub.

Mərkəzdə gənclərə müstəqil Azərbaycan dövlətinin memarı, ümummilli lider Heydər Əliyevin zəngin həyat yolu və müstəsna fəaliyyəti haqqında geniş məlumat verilib, gənclər eksponat, fotoşəkil və kitablarla tanış olublar. Sonda partiya sıralarına yeni qəbul olunmuş şəxslərə üzvlük vəsiqələri təqdim edilib.

Qəbələdə gənc partiya fəalları Heydər Əliyev Mərkəzinə ziyarət ediblər

“Heydər Əliyev İli” ilə əlaqədar Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) Mərkəzi Aparatı tərəfindən hazırlanan və İdarə Heyətinin qərarı ilə təsdiqlənən Tədbirlər Planı çərçivəsində Ulu Öndərin zəngin dövlətçilik irsinin, əbədiyaşar ideyalarının öyrənilməsi və yeni nəsllə aşılması, xalqımız

nin nümunəsini təqdim etdi. Dövlət başçısı İlham Əliyevin əminliklə qeyd etdiyi kimi, qardaş xalqlarımızın iradəsi ilə ən yüksək zirvələrdə qərarlaşmış Azərbaycan-Türkiyə münasibətləri yeni nailiyyətlərlə daha da möhkəmlənəcək.

Vüqar Rəhimzadə Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığının, müttəfiqliyinin yol xəritəsi kimi dəyərləndirilən Şuşa Bəyannaməsinə də diqqəti yönəldərək qeyd edib ki, 2021-ci il 15 iyun tarixində Qarabağın tacı Şuşa bu birliyin, həmrəyliyin daimiliyini təsdiqləyən sənədin imzalanmasına şahidlik etdi. Sənəddə əksini tapan müddəaların hər biri münasibətlərimizdə yeni səhifə, yeni addımdır. İki qardaş ölkənin birgə səyləri, siyasi iradəsi nəticəsində reallığa çevrilən layihələr ölkələr, xalqlar arasında körpü rolunu oynayır, əməkdaşlığın coğrafiyasının genişləndirilməsində öz sözünü deyir.

YAP Xətai rayon təşkilatının sədri bildirib ki, dövlət başçısı İlham Əliyev Türkiyəyə səfəri çərçivəsində istər həmkarı Rəcəb Tayyib Ərdoğanla görüşündə, istərsə də Türk Dövlətləri Təşkilatının Dövlət Başçılarının Fövqəladə Zirvə görüşündəki çıxışında Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərinin gələcək inkişafı üçün möhkəm təməlin mövcudluğundan, qardaş ölkənin Rəcəb Tayyib Ərdoğanın rəhbərliyi ilə uğurlu inkişafından geniş bəhs etdi. Bu inamı da ifadə etdi ki, Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın liderliyi sayəsində Türkiyə dəhşətli zəlzələnin yaratdığı dağıntıların nəticələrini uğurla aradan qaldıracaq. Türkiyə son 20 ildə Cümhurbaşkanı Rəcəb Tayyib Ərdoğanın liderliyi ilə böyük və şərəfli yol keçmiş, dünyada söz sahibi olmuş, güc mərkəzinə çevrilmişdir. Bu gün dünyada Türkiyə ilə hesablaşsınlar və ona hörmət edirlər. Türkiyənin hərbi gücünü, müdafiə sənayesi sahəsində böyük uğurlarını indi dünyada hər kəs görür. Bu illər ərzində Türkiyədə davamlı sabitliyin təmin olunması, ölkənin inkişafı bütün türk dünyası üçün önəmli şərtir.

Vüqar Rəhimzadə bu mühüm məqamı da xüsusi qeyd edib ki, Heydər Əliyev Fondu Türkiyədə baş verən zəlzələyə ilk reaksiya verən təşkilatlardan biri oldu. Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın təşkilatçılığı ilə Türkiyədəki zəlzələ bölgəsinə edilən yardımlar qardaş ölkənin Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan və digər rəsmilər tərəfindən yüksək qiymətləndirildi. Ümumilikdə Heydər Əliyev Fondu tərəfindən Türkiyənin zəlzələ bölgəsinə 9 milyon 485 min 563 manat məbləğində yardım göstərilib. Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyeva Türkiyədəki zəlzələdən zərər çəkənlərə humanitar yardımla bağlı paylaşımında hər zaman birlik və həmrəylik nümayiş etdirərək bir-birinə kömək etməyə hazır olmağın, əl-ələ verərək çətinliklərdən və sınaqlardan birlikdə üzünə çıxmağın Azərbaycan xalqının ən gözəl xüsusiyyətlərindən biri olduğunu önə çəkərək “Azərbaycanlı olduğuma görə çox qürurluyam!” demişdir.

YAP Xətai rayon təşkilatının sədrinin sözlərinə görə, Azərbaycan-Türkiyə birliyi türk dünyası, ümumilikdə bütün dünya üçün nümunədir. Reallıq budur ki, üzv ölkələr arasında əlaqələr və əməkdaşlıq getdikcə güclənir. Zirvə görüşündə qəbul edilən Bəyannamədə də Türk Dövlətləri Təşkilatının Dövlət Başçıları gələcək fəaliyyətlə bağlı əsas prioritetləri təsdiqlədilər. Diqqət çəkən mühüm müddəalardan biri “Türk Dünyasına Baxış 2040” sənədinə uyğun olaraq Türk Dövlətləri Təşkilatı regionunda və dünyada təbii fəlakətlərin qarşısının alınması və aradan qaldırılması üçün ikitərəfli və çoxtərəfli əməkdaşlığın, koordinasiyanın zəruriliyi məsələsidir. Bəyannamədə Zirvə görüşünün Azərbaycan Prezidentinin təşəbbüsü ilə Ankarada keçirilməsi xüsusi vurğulanı. Bu, ölkəmizin türk dünyasının birliyinə, həmrəyliyinə növbəti töhfəsi kimi dəyərləndirilir.

RÖVŞƏN
rovsen.rasulov@mail.ru

Tehran rejiminin “qırmızı” cızma-qarası: Qafqaz İran deyil!

Tehran rejiminin siyasi ayatullahlarının açıq-açıqına Ermənistanın yanlış mövqeyini dəstəkləyərək əslində öz çıxarlarını və maraqlarını Azərbaycana qarşı düşmənçisi-nə tətbiq etmək cəhdləri istər-istəməz, hətta bilavasitə regionda sabitliyin pozulmasına təkanlar verməkdədir. Diqqətçəkən məqamlardan biri də budur ki, özünü zorla Qafqaza aid etməyə cəhd göstərən İran bir tərəfdən regionun iqtisadi inkişaf perspektivlərinə zərərər vurmağa çalışır, digər tərəfdən isə paralel olaraq Avropanın regionla sıx əməkdaşlıq imkanlarının qarşısını almağa cəhdlər göstərir.

Məhz Zəngəzur dəhlizinin açılmasına qarşı özünü sözün əsl mənasında ülgücləyən Tehran rejimi bu gün də öz kirlə mövqeyində qalmağa davam edir. Gah bu layihəni özünün “qırmızı xətti” adlandırır, gah müxtəlif vasitələrlə - gülcünc videoçarxları ilə Azərbaycana qarşı guya “hədələyici mesajlar” ünvanlayan, gah sərhədlərimizdə uğursuz hərbi təlimlər keçirməklə nəinki ölkəmizi, eləcə də münasibət qurduğumuz digər ölkələri hədəfə alan İranın reallıqda özünü çıxılmaz vəziyyətə doğru sürükləməsi də nəzərlərdən yayınmır. Bəli, “qırmızı xətt” ifadəsini az qala tutuquşular kimi günəşirı təkərləyən molla rejimi özünü zorla Qafqaza pərçimləməyə çalışır. Amma unudur ki, istər tarixi, istərsə də siyasi cəhətdən İranın Qafqaza ümumiyyətlə, aidiyyəti yoxdur!

Sual isə budur: “sərhədlərimizin dəyişdirilməsinə dözməyəcəyik” deyən İran molları bu iddialarını irəli sürərkən Azərbaycan nəyə görə tarixi sərhədlərinin dəyişikliyinə dözməlidir? Fakt budur ki, Zəngəzur Azərbaycandan qoparılmış ərazidir. Onda belə çıxır ki, Azərbaycan İranın komfortuna görə buna dözməlidir? Məsələ həm də bundadır: Azərbaycanın Naxçıvanla bağlayan sərhədləri region üçün daha vacib faktordur. Bu baxımdan, Azərbaycanı tarixən Naxçıvana bağlayan sərhədlərindən məhrum qalması yolverilməzdir. Ona görə də haqlı sual öz yerini saxlamaqdadır – Azərbaycan İranla Ermənistanın maraqlarına görə öz maraqlarını nəyə görə qurban verməlidir? Və ya İran və Ermənistan niyə güzəştə getmirlər?

Beləliklə, Azərbaycanın Zəngəzurdan məhrum olması, eləcə də Naxçıvanın materik Azərbaycanla arasındakı uçurumun bərpası vacibliyə çevrilir. Və hazırda bu təminatın olmaması, yəni Azərbaycanla Naxçıvanın bir-birindən kənarda qalması bir vaxtlar regiondakı geosiyasi dəyişikliklərə səbəb olmuş uğursuz qərarların aradan qaldırılmasını diktə edir. Daha dəqiq desək, Azərbaycan bu dəyişikliyi bərpa etməlidir və edəcək də!

Ədalətsizlik aradan qaldırılmalı və tarixi ərazilər yenidən bir-biri ilə bağlanmalıdır. İranın başbilənləri isə bir faktı anlamağa məhkumdurlar. Onlar “qırmızı xətt” barədə dem vurduqları halda həmin xətt Azərbaycan və onun dostları üçün sadəcə qırmızı cızma-qaradır. Və yaxşı olardı ki, İran öz problemləri ilə məşğul olsun və özünü zorla, həyasızcasına Qafqaza aid etməsin. Qafqaz İran deyil!

“Gözəllik adası”nın “kəsilən” dili...

*Və ya fransızsayığı
“demokratiya”nın Korsika nümunəsi*

Etnik və dini azlıqlara qarşı dözümsüzlüyü, XXI əsrdə hələ də müstəmləkə altında saxladığı xalqların hüquq və azadlıqlarını polis və əsgər çəkmələrinin tapdağına çevirməyi dövlət siyasətinə çevirən Fransa açıq-aşkar monoetnik cəmiyyətə nail olmağı hədəfləyib. Xüsusilə hazırkı prezidenti Emmanuel Makron dövründə dağılmış imperiyanın xarabalıqları üzərində neokolonizmi yaşatmağa çalışan “xoruzlar ölkəsi”nin de-fakto və de-yure əsarətində olan milli azlıqların hüquqlarını ümumiyyətlə, tanımaması, onlara qarşı repressiv aktları, Avropa Şurasının Milli Azlıqlar haqqında Çərçivə Konvensiyasına qoşulmaqdan imtina etməsi bütün dünyanın gözü qarşısında demokratik dəyərlərin təhqir edilməsidir.

türkünü öz doğma dilindən, azadlıq hüququndan məhrum etmiş şovinist fars rejimindən, onminlərlə soydaşımızı tarixi torpaqlarından qovmuş, 30 ilə yaxın müddətdə işğalda saxladığı ərazilərimizdə vəhşiliklər törətmiş Ermənistan fərqləndirən yalnız bir şey var – “demokratiya” pərdəsinə daha çox bürünmək. Bu “demokratiya” fransızsayıq “demokratiya”dır...

“Gözəllik adası” adlandırılan Korsikanın yerli parlamentində Korsika dilinin qadağan edilməsi təkcə ada sakinlərinin dilinin “kəsilməsi”, onların beynəlxalq qanunlarla təsbit olunmuş hüquqlarının pozulması deyil, eyni zamanda, azadlıq arzularının boğulmasıdır.

Məlum olduğu kimi, bir neçə gün əvvəl Bastia inzibati məhkəməsi yerli parlamentdə müzakirələrin Korsika və fransız dilləri olduğunu bildiren prosedur qaydalarının müddəalarını ləğv edib. Məhkəmə hesab edib ki, bu, Fransa Konstitusiyasının 2-ci maddəsinə ziddir.

Qərar mərkəzi Fransa hökumətinin adadakı ən yüksək nümayəndəsi olan

məhrum etmək deməkdir. Adanın seçilmiş məmurları apellyasiya şikayəti veriblər. Məmurlar Korsika dilinin yaşaması və inkişafı üçün fransız dili ilə yanaşı, ona da rəsmi status verilməsinin lazım olduğunu söyləyiblər. Müstəqillik tərəfdarı olan “Core in Fronte” Partiyası “Twitter” hesabında bu qərarı “rüsəvayçı” hesab edib. Millətçi deputatlar hesab edirlər ki, məhkəmə qərarı və onun motivasiyası yalnız konstitusiyaya yenidən baxıl -

lər. 1764-cü il Komyen konvensiyasına və 1978-ci il Versal müqaviləsinə əsasən Fransanın tabeliyinə keçib, 1796-cı ildən isə qəti olaraq ona birləşdirilib.

Korsikalıların Fransanın işğalına son qoymaq, müstəqil dövlət qurmaq uğrunda mübarizəsi heç zaman səngiməyib və bu gün də davam edir. Ancaq burnunu Cənubi Qafqaza soxmağa çalışaraq müstəqil Azərbaycanın daxili işlərinə qarışmağa, bir ovuc erməninin guya “öz müqəddəratla- rını təyin etmə

Tarixi qanlı cinayətlərlə, günahsız insanlara qarşı qətləmlərlə, soyqırımları ilə zəngin olan Fransa bu gün də qloballaşan dünyanı xilas edə biləcək beynəlxalq humanizm və sivilizasiyalararası dialoq çağırışlarına məhəl qoymadan öz eybəcər müstəmləkəçilik siyasətini davam etdirməkdədir. Bu ölkə hələ də öz qaranlıq keçmişindən ibrət götürməyib, əksinə, işğalçılıq ənənələrini bu və ya digər formada yaşatmaqda, özünə yeni təsir dairələri formalaşdırmağa çalışmaqda, əsarətdə saxladığı xalqları əzməkdə, beynəlxalq hüquqla təsbit olunmuş fundamental insan haqlarını kobudcasına pozmaqdadır. Korsika nümunəsi bir daha göstərdi ki, Makron Fransasını 40 milyona yaxın Azərbaycan

Korsika prefekti tərəfindən qaldırılan məhkəmə iddiasından sonra, eləcə də Makron administrasiyasının yerli siyasətçilərlə Korsikaya daha çox muxtariyyət verilməsi barədə danışıqlar apardığı bir vaxtda qəbul edilib. Belə çıxır ki, Makron əsrlərdir fransız işğalı altında olan korsikalıları aldadıb və onlara qismən azadlıq vermək yerinə öz dillərində danışmağı da qadağan etmək istəyir. “Gözəllik adası”nın muxtariyyət tərəfdarı olan aparıcı siyasətçiləri məhkəmə qərarını dərhal tənqid ediblər. Adanın icra şurası və Korsika Assambleyasının sədrləri bildiriblər ki, bu qərar Korsika parlamenti üzvlərini debatlar zamanı öz dillərində danışmaq hüququndan

masının mütləq zərurətini təsdiqləyir, xüsusən də Korsika dilinin rəsmi statusunu təmin etmək, onun yaşaması və inkişafı üçün vacib şərtidir. BMT-nin azlıqlar üzrə xüsusi məruzəçisi Fernan de Varen qərarın ədalətsiz olduğunu qeyd edib: “Korsikada yalnız fransız dilinin istifadə oluna biləcəyinə dair hökm ayrı-seçkilik və beynəlxalq qanunların pozulmasıdır. Çünki ingilis dili dövlət universitetlərində də istifadə olunur, lakin Korsika dili qadağandır.” Qeyd edək ki, Korsika Aralıq dənizinin şimal hissəsində yerləşir. Adada qədimdən İberiya və Liquriya tayfaları məskunlaşıb. Tarix boyu daim işğallara məruz qalan Korsika eramızdan əvvəl 3-2 əsrlərdə Roma, eramızın 6-8 əsrlərində isə Bizans imperiyası tərəfindən işğal edilib. 1729-cu ildə korsikalıların yadelli ağalığına qarşı üsyanı başlasa da onlar öz azadlıqlarına qovuşa bilməyib-

hüququ”nu “qorumağa” çalışsın Fransa hakimiyyəti müstəmləkəyə çevirdiyi korsikalıların əsaslı azadlıq tələblərini yerinə yetirmək əvəzinə onlara öz doğma dillərində danışmağı da qadağan edir. Budurmu ədalət? Budurmu demokratiya? P.S. Korsika bütün həyatı boyu Fransanın və hətta Avropanın hələ də faydalandığı institutların, islahatların, Fransa Bankı, Şərəf Legionu və İmperator Universitetinin, bakalavr dərəcəsinin yaradılmasının, eləcə də Fransanın bütün ərazisində qanunların tətbiqini ümumiləşdirən Mülki Məcəllənin hazırlanmasının təşəbbüskarı olmuş imperator Napoleon Bonapartın doğma vətənidir. Məşhur filmimizdə deyilən kimi: “Bu firənglər nə nəşükür xalqdılar, heç yaxşılıq bilmirlər...”

Mahir Rəsuloğlu

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə “İnformasiya və kommunikasiya texnologiyalarının inkişaf etdirilməsi” istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

Biz könüllü könlük dövründə yaşayırıq. İndi hamımız real yox, virtual dünyanın sakinləyirik. Çünki virtual dünyaya girdikdən sonra onun reallığı sizin reallığınıza çevrilir. Beləliklə, virtual dünya real həyatımıza nüfuz edir və bizi ssenarisini özü yazdığı tamaşanı nümayiş etdirən teatr kukllarına çevirir.

Süni intellekt işimizi əlimizdən alacaq

Əgər virtual dünya real dünyaya qalib gəlsə, heç nə indiki kimi olmayacaq

bəziləri üçün qorxulu sual da doğurur: Süni intellekt mənim işimi əlimdən ala bilərmi?

20 peşə təhlükədədir

ABŞ-ın Princeton Universitetinin araşdırması süni intellektin insanları əvəz edə biləcəyi 20 peşəni açıqlayıb. Peşələr arasındakı ən birinci yerdə çağrı mərkəzi operatorudur. Süni intellektin operatorluğu hətta insandan daha yaxşı bacardığı iddia edilir. Əslində, bir çox şirkətin bu iş üçün indi də süni intellektlə dəstəklənən “chat-bot”lardan istifadə etdiyini nəzərə alsaq, bu nəticə təəccüblü deyil.

Tədqiqatçılar əvvəlcə 800 adda iş yerinin süni intellekt tərəfindən avtomatlaşdırıla biləcəyini bilmə dərəcəsini ölçən bir alqoritm yaratdılar. Bu prosesdə tərcümə, dil modeləşdirmə və görüntü yaratma kimi funksiyaları olan 10 süni intellekt dəstəklə proqram vasitəsi ilə başa salma və reaksiya vermə kimi xüsusiyyətlər əsas götürülərək süni intellektlə insan arasında müqayisə aparıldı. Nəticədə iş yükünün böyük hissəsinin süni intellekt texnologiyası tərəfindən həyata keçirilə biləcəyi ən yaxşı 20 iş müəyyənləşdirildi. Bunların bir çoxu aktuar hesabat, büdcə təhlili, mühasibatlıq və hakimiyyətə məxsus sənədlərin tərtib edilməsi kimi işlərdir.

Süni intellektin ilk hədəfi müəllimlərdir

Süni intellektin öz üzərinə götürəcəyi işlər siyahısında ən çox müəllim peşəsi yer tutur. Xarici dillər, fəlsəfə və dini, siyasi elmlər, psixologiyani, coğrafiyanı, sosial elmləri, hərbi hazırlığı, tarixi, hüquq elmlərini tədris edən müəllimlər, etnik və mədəni araşdırma edən araşdırmaçılar, kitabxanaçılar işi əlindən alınacaq ilk insanlar olacaq.

Müəllimlik peşəsinin məşğulluq potensialının əvvəlki qədər yüksək olmaya biləcəyini ehtimal edən araşdırmaçılar hesab edir ki, müəllimlik özlərini təkmilləşdirmək istəməyən peşələrdən ən birincisidir. Amma imkanların bərabər olmadığı mühitdə müəllim özünü nə qədər təkmilləşdirsə də, nəticə istədiyi kimi olmur – ya məhdud

imkanı olur, yaxud da təkmilləşməsi ona əlavə gəlir vermir. Süni intellekt isə öz xidmətini təklif edərkən sizə tez öyrənmək, rahat təkraralamaq, anlamadığınızı mövzularda əlavə mənbələrə əlçatanlıq və ya həmin mənbələrin xülasəsini oxumaq şansı verir. Süni intellekt müxtəlif şirkətlərdə satış, marketing və ünsiyyət kimi prosesləri öz üzərinə götürməyə başlayıb. Süni intellektdən istifadə etmək istəyənlərin qarşısında iki yol olacaq. Biz ya onun imkanlarından istifadə edərək bacarıqlarından üstün bacarıq göstərib yaradılışın ən zəkali varlığı olduğumuzu sübut edəcəyik, ya da ona təslim olub bacarıqlarımızı əlimizdən verəcəyik.

Həm faydalı, həm təhlükəli

Qeyd edək ki, süni intellektin insan həyatına böyük üstünlüklər və rahatlıq gətirəcəyinə dair yanaşmalar da var. Bu texnologiyanın iş həyatına müsbət təsirlərini sadalayan bu cür yanaşmalarda bildirilir ki, süni intellekt iş proseslərində səmərəlilik, edilə biləcək səhvlərin azaldılması, müştəri təcrübəsinin təkmilləşdirilməsi, peşə olaraq yeni imkanların inkişafı, problemin həllinə yanaşmaların təkmilləşdirilməsi, daha yaxşı alqoritm yanaşması kimi imkanlar verəcək.

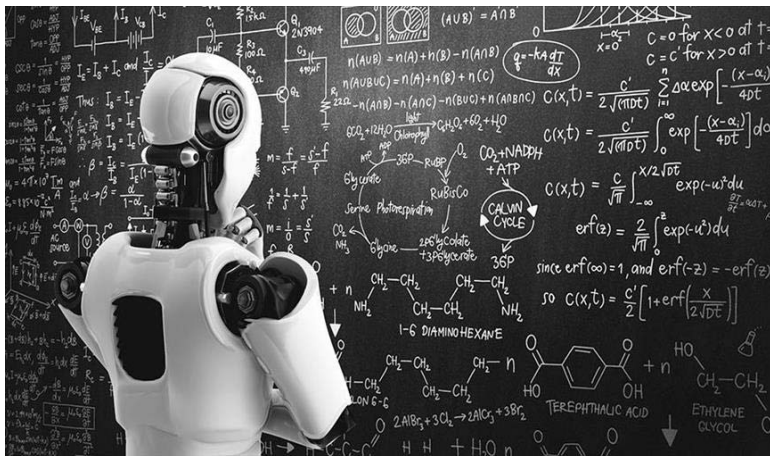
İnsanlar sürətlə virtuallaşdıqca fərqi olmadan gələcəkdə öhdəsindən gələ bilməyəcəkləri bir rəqib yetişdiriləcək. İnsan faktorunu olmadan zəkanın fəvqəlbəşəri səviyyədə təqdim edilməsi insanın uğurudur. Bununla belə, süni

intellektin yaxın gələcəkdə zərərli məqsədlər üçün istifadə olunma biləcəyi ehtimalı da narahatlıq doğurur. Ümumiyyətlə, süni intellektin mənfi təsirlərinin ümumiləşdirsək bura texnologiya və avtomatlaşdırma səbəbindən insanlar tənbel olacağını, işsizlik səviyyəsinin artmasını, hazır bilgidən istifadə edicə insanın yaradıcılığının azalacağını, insani hiss və duyğuların texnoloji üstünlüyə məğlub olmasını, süni neyroşəbəkələrdən istifadə edərək mövcud videodakı şəxsin başqasının ilə əvəzlənməsini və bunun nəticəsində fırıldaqçılıq, aldatma, cinayət hallarının artmasını aid etmək olar.

İdrak qabiliyyətimizi, məhsuldarlığımızı, yaradıcılıq bacarığımızı çox az göstərdiyimiz yaxud heç göstərmədiyimiz bütün işlər bir gün süni intellektə keçəcək. Ancaq bu transfer prosesi ictimaiyyətin qəbulu görə uzun və ya qısa olacaq. Başlanğıcda insan əvvəlcə müqavimət göstərəcək, lakin sonra maşınla əməkdaşlıq edəcək. İnsan əvvəlcə onu yəni öyrənməyə məcbur edəcək və onu rahatlıq zonasından çıxaraq hər şeyə qarşı müqavimət göstərər və üsyan edir.

Dünya dəyişmək uğrunda amansız bir mübarizə aparır. Hər gün yenilənir, “refresh” olur. Ümid edək hər şey yaxşılaşmağa doğru dəyişəcək. Həyata davam edə bilməyimiz üçün virtual aləmə ayaq uydurmalıyıq. Əgər virtual dünya real dünyaya qalib gəlsə heç nə indiki kimi olmayacaq.

Lalə Mehralı

Virtual dünyada insan qalmaq çətinləşir

Həminin əlindəki telefona, qarşısındakı kompyutərə baxdığı bir dövrdə heç kim real fikir mübadiləsi aparmır, ənənəvi yolla sosiallaşmır. Ancaq bizi insan edən şeylərdən biri də məhz sosiallaşmaq, ünsiyyət saxlamaq, münasibət qurmaqdır. Əks halda robotdan nə fərqi olar ki insanın?

Texnologiyanın zərərli təsirləri, təhlükələri, faydaları – bütövlükdə insan həyatına təsiri danılmazdır. Bəs bu təsir bizə nə verir, bizdən nə alır? Hər gün bir az da nəhəngləşən virtual dünya insanı insana olmaqdan bir az da uzaqlaşdırır. Bu sualın cavabına amerikalı psixoloq, zəka nəzəriyyəçisi Hovard Qardner deyir: “Bu virtual dünya gələcəkdə həyatı asanlaşdırma bilər, lakin insan qalmaq o qədər də asan olmayacaq. Bəlkə kompüterlər və süni intellekt bizə kömək edəcək, bəlkə də əksinə, bizi insanlıqdan uzaqlaşdıracaq. İnsan qala bilmək, yaxşı işlər görmək insanlar üçün o qədər də asan olmayacaq”.

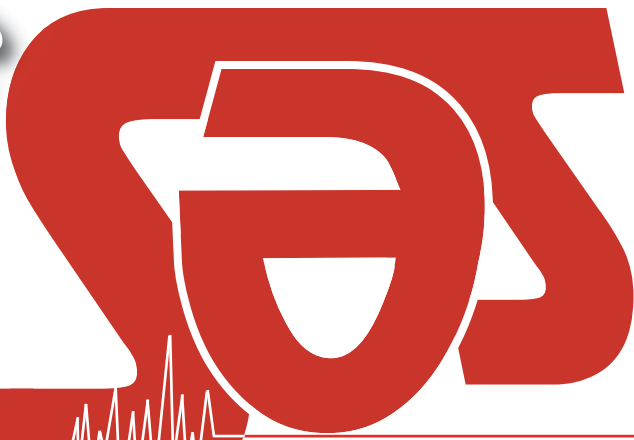
Yaxın gələcəkdə insanlar kompyuter və süni intellekt vasitəsi ilə başqa bir insanın beynini oxuya biləcək, fikirlərini anlayacaq. Üstəlik bu tək insanlara tətbiq edilməyəcək, heyvan beynindən gələn siqnallar da oxunmağa çalışılacaq. Süni intellekt daha da yaradıcı və ağıllı olacaq. Bütün bunlar yəqin ki, insan zəkası ilə müqayisədə uçurum yaradacaq. İnsanlar kədərlənəndə, acıqlananda, kompleks edəndə keçirdiyi hisləri süni intellekt hələ ki ifadə edə bilmir, amma yaxın gələcəkdə bunun baş verməyəcəyini qərarlı yoxdur. Yəni bizi hələ çox dəyişiklik gözləyir.

Süni intellekt işimi əlimdən ala bilərmi?

Süni intellektin bir çox peşədə insanları əvəzləyəcəyi ehtimalı çoxdandır ki, var idi. Yaxın gələcəkdə süni intellektin veb-dizayner, loqo dizayneri, satış nümayəndəsi və auditor kimi peşələrdə insanları tamamilə əvəz etməsi də mümkündür, indi biz bunun nisbətən sadə imkanlarla tətbiqini görürük. Təbii ki, bunun birdən-birə baş verəcəyini gözləməməliyik. Çünki bəzi vərdişlər hələ dəyişilməyib, insan yerinə robotu qəbul etmək cəmiyyət üçün o qədər də asan olmayacaq. Lakin bir vaxtlar banka getmədən əməliyyatlar da mümkün deyildi, amma indi bir mobil tətbiqlə bütün bank əməliyyatlarımızı edə bilirik.

Süni intellekt həyatımızı asanlaşdırmaq üçün bir çox imkanlar təqdim etsə də, özü ilə bir çox riskləri də həyatımıza daxil etdi. Xüsusilə də iş dünyasında süni intellektin görə biləcəyi sayızsız hesabsız işlər insanın əlindən alınma bilər. ABŞ-da aparılan yeni bir araşdırma gələcəkdə insanları süni intellektlə əvəzləyəcək bir çox peşə sahibini narahat etdi. Maraqlıdır, süni intellekt hansı peşə sahiblərinin çörəyinə bais olacaq?

Süni intellekt vasitələrinin yalnız insanların edə biləcəyi düşünülməyən mürəkkəb tapşırıqları yerinə yetirmək qabiliyyəti heyranedicidir. Son aylarda mediada süni intellektin imtahan verdiyi və yaxşı bal topladığı, proqram təminatı istehsal etdiyi və bəzi həssas məsləhətlər verdiyi xəbərləri də yayıldı. Üstəlik, süni intellektin bacardığı sahələrin siyahısına hər gün yenisi əlavə olunur. Texnologiyanın bu qədər inkişafı, süni intellektin hazırkı performans

“Kənddən Şəhərə” yarmarkasının təşkilində məqsəd nədir?

“Kənddən Şəhərə” yarmarkası öz fəaliyyətini davam etdirir. Yarmarkalarda ümumiyyətlə 82 fermer iştirak edir. Onlar ümumilikdə 50 regionu təmsil edirlər. 90-dan artıq çeşiddə kənd təsərrüfatı və qida məhsulları vətəndaşlara təqdim olunur. Burada satıcılar birbaşa fermerlərin özləridir”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında “Aqrar tədarük və təchizat” ASC-nin nümayəndəsi Qalib Bəhramov deyib.

qlarla təmin olunur. Eyni zamanda, onlara logistik dəstək də göstərilir. Məhz bu səbəbdən onlar qiyməti formalaşdırarkən də ödənişsiz dəstəyi nəzərə alırlar. Ona görə də yarmarkada qiymətlər daha münasib şəkildə təşkil olunur”.

Q.Bəhramov sözlərinə davam edərək bildirib ki, yarmarkaların yaradılmasında məqsəd Novruz bayramı ərəfəsində vətəndaşların kənd məhsullarına artan tələbatını dolğun şəkildə ödəmək, həmçinin fermerlər üçün alternativ satış kanalı yaratmaqdan ibarətdir: “Qeyd edirəm ki, yarmarkada satışa çıxarılan məhsulların keyfiyyətinə Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi

Onun sözlərinə görə, qiymətlər də fermerlər tərəfindən müəyyən edilir. “Bu şərait fermerlər üçün tamamilə ödənişsiz şəkildə yaradılıb. Fermerlər ödənişsiz şəkildə piştaxta, tərəzi, soyuducu və digər avadanlı-

nəzarət edir. Yarmarkalarda səyyar qida laboratoriyası fəaliyyət göstərir ki, vətəndaşlar onun fəaliyyətindən də istifadə edə bilər”.

Ləman Əlizadə

“Bakcell”dən rəqəmsal yeniliklər!

Bakcell şirkəti rəqəmsal yeniliklərini təqdim edib. Yeni Bakcell tətbiqi və internet sahifəsi abunəçilərə rəqəmsal texnologiyaların üstünlüklərindən istifadə etməklə ən üstün müştəri təcrübəsindən yararlanmaq imkanı verir. İndi Bakcell abunəçiləri müxtəlif xidmətlərdən daha sürətli, asan və heç yerə getmədən istifadə edə biləcəklər.

Yeni Bakcell tətbiqi üzətanıma texnologiyası, onlayn çat, ödəniş və loyallıq proqramının tətbiq olunduğu çoxfunksiyalı platformadır. Tətbiqdəki üzətanıma texnologiyası sayəsində eSIM nömrə almaq və ya mövcud Bakcell nömrəsinin eSIM dublikatını çıxarmaq üçün onlayn müraciət etmək kifayətdir. “Bakcell”in təqdim etdiyi yeni internet sahifəsi də abunəçilərin rahatlığını təmin etmək üçün bir çox rəqəmsal funksiyalara malikdir. Abunəçilər artıq Bakcell saytı

vasitəsilə nömrə ala, özlərinə uyğun tarif və digər xidmətləri seçə bilərlər.

Yeni rəqəmsal təcrübə ilə www.bakcell.com internet sahifəsində tanış olmaq mümkündür. Tam yeni Bakcell tətbiqini <https://onlink.to/bakcell> linkindən həm Android, həm iOS platformalarında işləyən mobil cihazlara yükləmək olar. Qeyd edək ki, Bakcell şirkəti “NEQSOL Holding”in tərkibinə daxildir.

Qoz-fındıq xərçəngdən ölüm riskini 40 faiz azaldır

Qoz-fındıq antioksidantlar, vitaminlər, liflə zəngindir, iltihab əleyhinə və digər xüsusiyyətlərə malikdir. Bu təsiredici qidalanma profili xərçəngin qarşısını almaq üçün “kifayət qədər uyğun” görünür.

Hər iki insandan birində həyatı boyu xərçəngin bu və ya digər forması inkişaf edəcək. “MedikForum” saytı bu barədə yazır. Saytın yazdığına görə, bu statistika qorxulu perspektivdir, lakin tədqiqatlar göstərir ki, ölümcül xəstəlik riski dəyişdirilə bilər. Qoz-fındıq xəstəliyin qarşısını ala və bu xəstəlik səbəbindən ölüm riskini əhəmiyyətli dərəcədə - 40 faiz azalda bilər.

“Beləliklə, indi artıq günortadır, siz şokolad və ya bəlkə də peçenye arzusundasınız. Lakin bunun əvəzində mən tərkibində zülal olan qəlyanaltı yeməyinizə hazırlaşsınız ki, o ürəyinizi qoruyur, xərçəngin qarşısını ala və beyinə təkan verə bilər”, - deyər həkim-diyetoloq Vasilisa Ponomaryova bildirib. Faydalı piylər, zülal, lif və iltihab əleyhinə xüsusiyyətlərlə zəngin olan qoz-fındıq

sadəcə dadlı qəlyanaltıdan daha çox şey təklif edir.

Tədqiqatlar göstərir ki, kiçik porsiyalar xərçəng, şəkərli diabet və ürək xəstəlikləri də daxil olmaqla, bir sıra problemlərlə bağlı riski azalda bilər.

“İspaniyada yeddi mindən çox yaşlı insanın iştirakı ilə aparılan beşillik müdaxiləli tədqiqat göstərib ki, həftədə üç dəfədən çox qoz-fındıq qəbul edən qrupda xərçəngdən ölmə riski 40 faiz az idi. Bu nəticəyə, spirtli içkilərin istehlakı, fiziki aktivlik və siqaret çəkmək kimi digər həyat tərz faktorları nəzərə alındıqdan sonra gəlinib”.

Qoz-fındığın nisbətən bahalı olmasına baxmayaraq, bədəninizin sağlamlığını qorumaq və xərçəng riskini azaltmaq üçün əmanətlərinizdən istifadə etməyə gərək yoxdur. Diyetoloq izah edib ki, məqsədə nail olmaq üçün gündə bir ovuc qoz-fındıq kifayət etməlidir. Buna görə, qoz-fındığı çox faydalı hesab etdiyimizə baxmayaraq, onun böyük miqdarda qəbul edilməsi həkim-diyetoloq tərəfindən tövsiyə edilmir.

Qadın tufənglə qətlə yetirilib

Zaqatalada qadın tufənglə qətlə yetirilib, əri saxlanılıb. Bu barədə SİA-ya Daxili İşlər Nazirliyinin (DİN) Mətbuat Xidmətindən məlumat verilib. Bildirilib ki, martın 17-si saat 09 radələrində Zaqatala şəhərində Fərəngiz Yusifovanın ailə münasibəti zəminində yaşadığı evdə oğ tufəngi ilə qətlə yetirilməsi barədə polisə məlumat daxil olub.

Cinayət əməlini törətməkdə şübhəli bilinən qadının həyat yoldaşı Məhəmməd Didiyev rayon polis şöbəsinin əməkdaşlarının keçirdiyi tədbirlərlə “isti izlər”lə saxlanılıb. Araşdırma aparılır.

Bu gün 19 dərəcə isti olacaq

Martın 18-də Bakıda və Abşeron yarımadasında hava şəraitinin dəyişkən buludlu olacağı, aralıq tutulacağı, gün ərzində əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən SİA-ya verilən məlumata görə, gecə bəzi yerlərdə yağış yağacağı ehtimalı var. Səhər və axşam saatlarında duman olacaq. Şimal-qərb küləyi əsəcək.

Havanın temperaturu gecə 6-9° isti, gündüz 13-18° isti olacaq. Atmosfer təzyiqi 762 mm civə sütunu olacaq. Nisbi rütubət 65-75 % olacaq. Azərbaycanın rayonlarında bəzi yerlərdə aralıq yağintılı olacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə duman olacaq, şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 5-10° isti, gündüz 15-19° isti, dağlarda gecə 2° şaxtadan 3°-dək isti, gündüz 3-7° isti olacaq.

Baş redaktor:
Bəhruz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az

“ƏLİNCƏ” AZƏRBAYCAN XEYRİYYƏ CƏMİYYƏTİNİN ORQANI.

QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR
Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi
ilə müəllifin mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet bazar və
bazar ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur

Tiraj: 3600